

Anti-Emperyalist ve Anti-Oligarşik Mücadelede

KURTULUŞ CEPHESİ

Zafer Bizim Olacaktır !

<http://www.kurtuluscephesi.com>

YIL: 13 SAYI: 68 Temmuz-Ağustos 2002

*Dezenformasyon ve
Kamuoyunun Koşullandırılması
“Uyuyan Güzeller” (“Rüya Timi”)
Nasıl ve Neden Uyandırıldı?*

*“AB Savaşı”nda Sağ
ve Seçim Sath-ı Maili*

*AB’ci “Sol”
İşbirlikçiliğin Yeni Adayları*

*AB İlanları ve “Ulusalçı” Faşistler
Aurasya Stratejik Araştırmalar Merkezi (ASAM)*

*Aydın Doğan
ve Holdingi*

Halkla İlişkiler

İÇİNDEKİLER

DEZENFORMASYON VE KAMUOYUNUN KOŞULLANDIRILMASI [“UYUYAN GÜZELLER” (“RÜYA TİMİ”) NASIL VE NEDEN UYANDIRILDI?	3	TÜSİAD’ın AB ilanıyla birlikte başlatılan ve DSP’ den “rüya timi” olarak adlandırılan İsmail Cem ve Hüsamettin Özkan’ın ayrılmasıyla devam eden dezenformasyon ve kamuoyunun koşullandırılmasının gelişimi ve sonucu üzerine bir inceleme.
“AB SAVAŞI”NDA SAĞ VE SEÇİM SATH-I MAİLİ	14	Küçük ve orta sermaye kesimlerinin IMF’yle yapılan stand-by anlaşmalarıyla artan mülksüzleştirilmesi karşısında ortaya çıkan siyasal gelişmeler ve bu gelişmelerin “AB savaşı” şeklinde gelişimi.
AB’Cİ “SOL”: İŞBİRLİKÇİLİĞİN YENİ ADAYLARI	20	Mayıs sonunda başlatılan “AB savaşı”nda bir yer kapmaya çalışan ve kendilerini “sol” olarak tanımlayan küçük-burjuva liberallerinin siyasal ayrımları üzerine bir irdeleme.
AB İLANLARI VE “ULUSALCI” FAŞİSTLER (ASAM)	26	“AB savaşı”nın ortaya çıkardığı siyasal ilişkiler içinde yer alan “ulusal-sol” olarak kendisini adlandıran kesimlerin, faşist MHP ve onun “sivil istihbarat örgütü” ASAM’la ideolojik ve pratik ilişkileri üzerine bir değerlendirme.
AYDIN DOĞAN VE HOLDİNGİ	30	“Medya imparatoru” Aydın Doğan’ın sahip bulunduğu şirketlerin listesi.
HALKLA İLİŞKİLER	32	“Halkla ilişkiler” adı altında kamuoyunun koşullandırılması ve yönlendirilmesi üzerine bir yazı.

KURTULUŞ CEPHESİ

SORUMLU (V.i.S.d.P) : **Sezai Görür**

Yazışma Adresi:

Postfach 2501

55514 Bad Kreuznach / Deutschland

İnternet Adresi:

<http://www.kurtuluscephesi.com>

<http://www.kurtuluscephesi.org>

E-Mail Adresi:

kurcephe@kurtuluscephesi.com

Ederi: 1.000.000 TL.

3 €

Abone Ederi:

10 Sayı 40 €

15 Sayı 55 €

Bu sayı İLKER Matbaası’nda basılmıştır.

Baskı Tarihi: 2 Ağustos 2002

Dezenformasyon ve Kamuoyunun Koşullandırılması

“Uyuyan Güzeller” (“Rüya Timi”) Nasıl ve Neden Uyandırıldı?

Türkiye, 9 Temmuz günü “Rüya Timi” ile tanıştı. DSP’nin “Hüso”su, İsmail Cem’i ve IMF’nin Kemal Derviş’inden oluşan “rüya timi”, Aydın Doğan medya grubunun üstün gayret ve çabalanyla kamuoyunun karşısına çıktı.

Doğan Şirketler Grubu’nun bir üyesi, Ertuğrul Özkök’ün “küçük bir hissedar” ve Genel Yayın Yönetmeni olduğu *Hürriyet* gazetesinin öncülüğünde tüm “Doğan Medya Grubu”,* Hüsamettin Özkan, İsmail Cem ve Kemal Derviş’in başını çektiği DSP “isyanın” neredeyse tek tezgahtar ve yöneticisi olarak ortaya çıkmıştır.

Şefliğini Ertuğrul Özkök’ün yaptığı “Doğan Medya Grubu”, Hüsamettin Özkan, İsmail Cem ve Kemal Derviş’in oluşturduğu üçlüyü, kimi zaman “rüya timi”, kimi zaman “troyka” diye sunarken, DSP “isyancıları”yla kurulacak partiyi de “makul çoğunluğun partisi” olarak “programatik ve pragmatik” bir temele oturtmuştur.

Avrupa Birliği’nin Ankara temsilcisi Karen Fogg’un ünlü e-maillerindeki ifadesiyle “uyuyan güzeller”, “rüya timi” olarak karşımıza çıkartılırken, bir zamanların “umudu” “karaoğlan” Bülent Ecevit (ve özellikle Rahşan Ecevit) akla gelebilecek her yol ve sözcük kullanılarak karalanmaya, suçlanmaya başlanmıştır. “İş göremez” raporu alınarak “başbakan”lıktan azledilmeye çalışılan Bülent Ecevit’e yönelik suçlamalar, karalamalar öylesi boyutlara ulaştırılmıştır ki, eşi Rahşan Ecevit “Marie Antoinette” gibi “on bin-

lerce DSP’liyi” yok eden “haris ve meş’um kadın” olarak sunulmuştur. “Rüya timi”nin yaratıcısı ve yöneticisi olduklarını her fırsatta göstermekten hoşlanan “Doğan Medya Grubu” na göre Bülent Ecevit’in başbakanlıktan ve parti başkanlığından istifa etmesini engelleyen tek kişi Rahşan Ecevit’ti. Eğer Rahşan Ecevit devreden çıkartılabilirse, DSP de, Türkiye de rahatlayacaktı!

İstenilen açıktı: Bülent Ecevit başbakanlıktan ve parti başkanlığından istifa edecek, “rüya timi” partinin başına geçecek, İsmail Cem’in başbakanlığında Hüsamettin Özkan’ın koordinatörlüğünde ve Kemal Derviş’in ekonomi yönetiminin tek şefi olduğu yeni bir hükümet kurulacaktı. Ama hesaplar bir türlü tutturulamıyordu! Bülent Ecevit “direnge” çıkmıştı, “inat” ediyordu! Ve tüm kamuoyu oluşturma araçları (medya) kullanılarak amaca ulaşmak için yola çıkıldı. Ve ülkemiz tarihinin en açık, en sıradan, ama bir o kadar “akıllıca” yapıldığı düşünülen dezenformasyon faaliyeti ve bu yolla kamuoyunun koşullandırılması süreci başlatıldı.

Medyatik dilde söylersek, “dügme” 29 Mayıs günü gazetelere ilan vererek TÜSİAD basmıştır.

“Türkiye: Nasıl Bir Gelecek?” başlığıyla yayınlanan TÜSİAD ilanında şöyle deniliyor-
du:

“Türkiye, tarihi bir yol ayrımında. AB ile ilgili kararlara bağlı olarak, 21. yüzyılın ilk çeyreğinde nasıl bir ülkede yaşayacağımız ve nüfusumuzun yansını oluşturan gençlerimize nasıl bir Türkiye bırakacağımız bu yıl içinde belli olacak.

Refah düzeyi yüksek, siyasi ve de-

* Ayrıntılı bilgi için “Aydın Doğan ve Holdingi” yazısına bakınız.

mokratik standartların en üst düzeyde uygulandığı, ekonomisi sağlam, gençlerine çağdaş eğitim ve istihdam olanakları sağlayan, dünyanın gelişmiş ülkeleriyle aynı düzeyde bir Türkiye mi, yoksa ekonomik sarsıntılarla belirli aralıklarla devam ettiği, istikrara kavuşmamış siyaseti ile geleceği belirsiz, kişi başına 2000 dolarlık bir milli gelire mahkum olmuş bir Türkiye mi?”

Ve TÜSİAD bu soruları okuyan herkesin ne yanıt vereceğini bildiğinden “Türk insanı ideallerine bir an önce kavuşmak istiyor” diyerek hükmünü vermiştir: “Türkiye, AB üyeliğini gerçekleştirebilecek siyasi ve ekonomik güce sahiptir”!

“Derin kulis”te yapılan yorumlara göre, TÜSİAD’ın bu ilanı, “Ecevit’in gözden çıkarıldığı” anlamına gelmektedir. “Derin kulis”e göre TÜSİAD, bu ilanıla **“Genel Başkan Cem, yardımcılarını Derviş ve Özkan’ın yönetimindeki DSP ile, mevcut koalisyonu bozmadan mümkün olan en geç tarihte seçime gidecek”** bir “yeni oluşum” kurmak istemektedir.

2 Haziran günü *CNN-Türk*’de açıklama yapan TÜSİAD başkanı Tuncay Özilhan şöyle konuşuyordu:

“Başbakanımıza saygımız sonsuz. Ama tabiat kaidelerini yerine getiriyor. Başbakanımız maalesef iki saat oturamıyor. Toplantılara katılmıyor. Üzülüyoruz ama 65 milyonun kaderi söz konusu. Siyasetçiler oturup soğukkanlılıkla karar vermeli. Başbakan ve eşi karar vermeli. DSP de bunu kabul etmeli. Daha önce vekâlet önermiştik. Belki biraz çizmeyi aşırıyorum, ama DSP’nin kurultaya gitmesi gerekebilir diye düşünüyoruz. Belki öyle bir kurultayda Ecevit şeref başkanı olur, başka bir genel başkan seçilir. Gelecek ona göre planlanır.”¹

TÜSİAD’ın amacı çok açıktı: Ecevit’i DSP’nin başından uzaklaştırmak ve yerine “başka”, yani “rüya timi” gibi birilerini geçirmek. Bu gerçekleşikten **sonra** “gelecek planlanacaktır”.

Amaç bu olmasına rağmen, cephe, “kamuyunun duyarlılığı” hesaplanarak “Avrupa Birliği” tarafından açıldı ve “Avrupa Birliği

mevyan muharebesi” başlatıldı.

TÜSİAD, sadece “dügmeye” basmakla kalmamış, aynı zamanda bu savaşın taktiklerini de belirlemiştir. “Medya”nın tüm yapacağı iş, bir yandan Bülent Ecevit’in “sağlığı” ve “eşi” ile ilgili haberleri gündemin ilk sırasına çıkartırken, diğer yandan “AB karşıtı” MHP’yi, “yeni oluşum”la işbirliği yapmayı kabul etmesi için köşeye sıkıştırmaktır.

Böylece “medya”, ülke tarihinin en büyük manipülasyon ve dezenformasyon operasyonlarından birisine başlamak için “start” almıştır.

Her zaman olduğu gibi, Avrupa Birliği aracılığıyla “yeni kredi” olanakları sahibi olacağını düşünen “Doğan Medya Grubu”, TÜSİAD’ın “Yakup Cemil”i olarak ileri atmıştır.

“Doğan Medya Grubu” köşe yazarları, TÜSİAD ilanının, faşist MHP’nin başkanı Devlet Bahçeli’nin “Avrupa Birliği’ne uyum süreci ile ilgili açıklamasına yanıt” olduğunu hep bir ağızdan söylemeye başladılar.

Ancak TÜSİAD’ın gazetelerde yayınlanan “Avrupa muhtırası ilan”ı sadece “dügmeye” basarak “AB meydan muharebesini” başlatmıştır. Kendilerinin de çok iyi bildiği gibi, bu muharebe tek bir ilanla yürütülemezdi. Hemen Genelkurmay ve MGK devreye sokuldu.

İlanının yayınlandığı gün TÜSİAD Başkanı Tuncay Özilhan ve Prof. Süheyl Batum Genelkurmay İkinci Başkanı Orgeneral Yaşar Büyükanıt’ı “makamında ziyaret ettiler”. “Ziyaret” sonrası Tuncay Özilhan “büyük ölçüde mutabakat olduğunu” açıkladı.*

30 Mayıs günü yapılan ve Ecevit’in “katılmadığı” MGK toplantısı sonrasında *Hürriyet* gazetesi “Tarihi Çağın” başlığı ile TÜSİAD’ın silahlı güçlerinin “tam” desteğini ilan etti.

Köşe yazarlarına göre Devlet Bahçeli iyice köşeye sıkıştırılmıştı!

Toplumun Dünya Kupasının “heyecan”

* 5 Haziran günü Genelkurmay başkanlığı TÜSİAD başkanının ziyareti ve 30 Mayıs’ta yapılan MGK toplantısı hakkında yaptığı açıklamada bu durumu “yalanlamış”tır.

“İş dünyasının teşkil ettiği bir sivil toplum örgütü 29 Mayıs 2002’de Genelkurmay İkinci Başkanı’nı ziyaret etmiştir. Ziyaret sırasında konuk kişiler tarafından idam ve dil konusunda yaptıkları çalışmalar açıklanmış, hazırladıkları dokümanlar verilmiştir. Ziyaret bir nezaket ziyareti niteliğinde olup bu hassas konularda tartışılıp görüş birliğine varıldığı şeklindeki ifadeler gerçeği yansıtmamaktadır.” (5 Haziran 2002 tarihli Genelkurmay açıklaması)

ve “çoşkusu” içinde bulunduğu bir sırada, “Doğan Medya Grubu”nun diğer yayın organını *Milliyet* gazetesi tüm bunlar ikincil konularmışcasına Ecevit’in “sağlığı” ile ilgili yayınlarını manşetten vermeye devam etmiştir:

“Evde Tek Başına

10 gündür evde istirahat eden Ecevit’i başbakan yardımcılar Bahçeli, Yılmaz ve Özkan’ın ziyaret etmemesi dikkat çekiyor”²

“Tıpta yeni kavram: Başbakan Yarı Mobilize

Başkent Hastanesi, Ecevit’in durumunu yarı mobilize diye açıkladı. Biz de ünlü doktorlara ‘bu ne anlama geliyor?’ diye sorduk. Hiç biri işin içinden çıkamadı.”³

“İş görür raporu

Ecevit, Türkiye tarihinde bir ilkle taburcu oldu. Doktorların verdiği ‘iş görebilir’ raporuyla, Oran’daki kütüphane eve gitti.”⁴

Tarihler 31 Mayıs’ı gösterdiğinde *Milliyet* gazetesi Ecevit’in hastalığına “kesin teşhisi” koydu:

“Ecevit’te parkinson başlangıcı”⁵

Oysa ki, aynı *Milliyet* gazetesi 6 Mayıs tarihinde şöyle yazıyordu:

“Doğrular yine Milliyet’te işte teşhis

Doktorlar, Ecevit’in rahatsızlığının ardındaki gerçeği *Milliyet’e* açıkladı: Kalın barsağın uzunluğundan kaynaklanan gaz sıkışması.”⁶

Aynı tarihlerde “Doğan Medya Grubu” nun üçüncü “büyük” gazetesi *Radikal*’in ilgi alanı ise Avrupa Birliği’ne girmenin sosyolojik, psikolojik, ideolojik ve teorik kapsamı olmakla birlikte, “büyük biraderleri” *Hürriyet* ve *Milliyet*’in manşetlerde bıraktıkları boşlukları kapatmak olmuştur.

Radikal gazetesi “liberal sol” görünüm altında Avrupa Birliğinin MHP “sorunsalı”yla daha yakından ilgili yayınlar yapmaya başlamıştır. Doğal olarak bu yayınların temel konusunu MHP ve MHP’li bakanların “icratı”nı sergilemek oluşturmıştır.

“Sağlığımız allaha emanet

Hormonlu çilek ve Almanya’ya sa-

tilan biberlerde zararlı ilaç çıkmasıyla alevlenen tartışma, bir gerçeği ortaya koydu: Hormon ve tarım ilacı kullanımı gibi hassas bir konuda denetim mekanizması çalışmıyor.”⁷

“Avrupa uyarırsa ölmüşüz: İlaçların yan etkisini izleyen bir sistem yok

Türkiye yan etkiden bihaber”⁸

“Partizanlık ve kötü yönetim, devletin GSM operatörünü batırıyor

Aycell kötü yola düştü”⁹

“Validen vekillere: Kaçakçılar

İğdir Valisi Tamer, İçişleri Bakanlığına gönderdiği raporda bölgedeki mazot kaçakçılığını MHP İğdir milletvekili Abbas Bozyel ile ANAP’lı Ali Güner’in organize ettiğini ileri sürdü.”¹⁰

“MHP Avrupa yolunu kapattı

MHP lideri Bahçeli, liderler zirvesiyle hükümetin gündemini tamamen ele geçirdi. İdam başta olmak üzere AB reformlarını kilitleyen MHP, haziran başında, erken seçim ihtimalini de yaratacak ataklar yapma peşinde”¹¹

“Torunlarınız sizi affetmez

Türkiye, AB ile tam üyelik müzakerelerine başlamak istiyorsa yapılması gereken reformlar belli. Ama kendi gündemlerini bütün ülkenin önüne koymuş olan siyasi partiler Türkiye’nin geleceğini tıkıyor”¹²

Ve Mayıs sonuna gelindiğinde *Radikal* gazetesi de “büyük biraderler” gibi sorunun çözümünü ilan etti:

“Asker AB kapısını araladı

Ecevit ve Bahçeli’nin katılmadığı MGK toplantısında tarihi kararlar alındı. Askerlerin son günlerde dile getirdiği önerilere paralel kararların özeti: Ulusal Program’daki yükümlülüklerle dair çalışmalar hızlansın.”¹³

Görüldüğü gibi, Mayıs ayının sonuna gelindiğinde “Doğan Medya Grubu”nun “üç büyüğü” Avrupa Birliği konusunu gündemin ilk sırasına çıkartırken, diğer yandan ANAP

⁷ Radikal, 3 Mayıs 2002

⁸ Radikal, 14 Mayıs 2002

⁹ Radikal, 16 Mayıs 2002

¹⁰ Radikal, 20 Mayıs 2002

¹¹ Radikal, 23 Mayıs 2002

¹² Radikal, 28 Mayıs 2002

¹³ Radikal, 31 Mayıs 2002

² Milliyet, 15 Mayıs 2002

³ Milliyet, 21 Mayıs 2002

⁴ Milliyet, 28 Mayıs 2002

⁵ Milliyet, 31 Mayıs 2002

⁶ Milliyet, 6 Mayıs 2002

dışındaki hükümet ortaklarını (DSP ve MHP) her yönden “sıkıştırmaya” başlamışlardır.

Bu gazetelerin manşetlerine bakıldığında Haziran ayına girilirken ülkenin temel sorunu AB'ye girmektir ve bu sorun, TÜSİAD ilanında ifade edildiği gibi “geleceğimiz”i belirleyen bir sorundur. Henüz “geleceğimizi karartanlar”ın kim olduğu açıkça ilan edilmemişse de, bunların hükümet içindeki iki parti olduğunun altı çizilmeye başlanmıştır.

Artık “AB meydan muharebesi”nin ikinci perdesi açılmaktadır: AB yanlıları ile AB karşıtlarının ayrışması ve saflaşması.

Bu ayrıştırma ve saflaştırma operasyonunun “yumuşak karnı” ise DSP olmaktadır. *Milliyet* gazetesi tarafından Ecevit'in “sağlığı” ile ilgili haberlerdeki yoğunluk, giderek “**post-Ecevit dönem**” senaryolarına yerini bırakmaya başlamıştır.

İşte bu tarihte kısa adı CSIS olan ve Merkezi Washington'da bulunan “Uluslararası Stratejik Araştırmalar Merkezi”nin* “Türkiye Direktörü” olarak ünvan sahibi Dr. Bülent Ali Rıza adlı kişinin 24 Mayıs tarihli “Ecevit sonrası dönemin ertelenmesi” (“*Postponing the Post-Ecevit Era*”) başlıklı “raporu” kamuoyuna yansıtıldı.**

İşte böylesi “dış destek”lerle politika “kulislerinde” yer alan herkesin çok iyi bildiği “post-Ecevit dönem” planları Haziran ayına girildiğinde “yeni” bir “medyatik” atakla yürütülmeye devam etmiştir.

Kim olduğu ve nerden geldiği “makul çoğunluk” tarafından fazlaca bilinmese de, “sivil toplum” önderi, İKV başkanı ünvanlı Meral Gezgin Eriş adlı bayanın önderliğinde 175 “sivil toplum örgütü” imzalı “muhtıra ilan” 6 Haziran günü gazetelerde tam sayfa yayınlandı.

“Meral Hanım'ın Avrupa ordusu
İKV Başkanı Meral Sezgin Eriş, 15 milyon kişinin temsilcisi 175 sivil toplum örgütünü, Avrupa hedefi için ha-

reketeye geçirdi.”¹⁴

4 Haziran günü faşist MHP'nin genel başkanı Devlet Bahçeli'nin “grup toplantısında”, kendileri aleyhine yazı yazan gazetecilerin adlarını tek tek sıralayarak yaptığı “tehdit” konuşmasına bir yanıt gibi sunulan “Meral Hanımın Avrupa Ordusu” harekâtı faşist MHP'nin “hedef tahtasına” oturtulduğu görünümünü veriyordu. Artık herşey “AB yandaşları-AB karşıtları” arasında süren bir “savaş”a dönüşmüş gibiydi.

Milliyetçi, mukaddesatçı, muhafazakar, dini bütün, ama hepsinden önemlisi “Türk-İslam sentezcisi” tüm güçler bu yeni “savaş” alanında kılıçlarını çekip yerlerini aldılar. Ve 7 Haziran günü “**Türkiye Cumhuriyetini Kuran Türk Ulusuna**” başlıklı “133 aydın, akademisyen ve sendikacı”nın imzaladığı bildiri *Cumhuriyet* gazetesinde tam sayfa ilan olarak yayınlandı.***

Ancak dezenformasyon kanalları hazırlıklıydı ve aynı gün (7 Haziran) *Radikal* gazetesinin manşetinde şunlar yazılıydı:

“İşadamları AB'den kopmanın doğuracağı ekonomik sonuçları açıkladı

TÜSİAD: Zenginliğin yolu AB

Prof. Dr. Asaf Savaş Akat'ın TÜSİAD'ın isteği üzerine hazırladığı çalışmaya göre Türkiye, Avrupa Birliği ile tam üyelik müzakerelerine başlarsa 10 yıl sonra kişi başına düşen milli gelir dokuz bin dolara kadar çıkabilir”¹⁵

Bu arada Dünya Kupası, olanca “heyecanı” ile sürüyordu. 9 Haziran tarihli *Radikal* gazetesinin manşetiyle ifade edersek, sadece “siyasete 90 dakika ara” verilmişti.

Dünya Kupası'nın “heyecan” ve “coşku”yla verilen 90 dakikalık ara bittiğinde,

*** Bu bildiri sadece Cumhuriyet gazetesinde ilan olarak yayınlanmıştır. Dolayısıyla “medya”da fazlaca ilgi görmemiştir. Ancak konuya ilişkin heber yazarlar bildiriye imzalayanların bileşimini şöyle tanımlamaktadırlar:

“MHP'li olarak bilinen Prof. Ahmet Bican Ercilasun ile solcu Prof. Anıl Çeçen, İslamcı Prof. Hayrani Altıntaş ile Atatürkçü Prof. Ergun Aybars, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Başkanı Prof. Turan Yazgan, Kemalist Prof. Sina Akşin, Türk-İş Genel Başkanı Bayram Meral, eski TRT Genel Müdürü Prof. Şaban Karataş, DSP eski milletvekili Gökhan Çapoğlu, Avrasya Stratejik Araştırmalar Merkezi Direktörü Prof. Ümit Özdağ vb.”

¹⁴ Hürriyet, 6 Haziran 2002

¹⁵ Radikal, 7 Haziran 2002

* CSIS, ilgili her kişinin çok iyi bildiği gibi CIA'nın “sivil” kurumlarından birisidir. “Stratejik araştırmalar” yaptığı için olsa gerek, ülkemizdeki her türlü siyasal gelişmenin arka planında bu kuruluşun adı geçer. Örneğin TÜSİAD'ın Mart 2001 tarihli “teknokratlar hükümeti” planının ilk açıklandığı yer CSIS olmuştur.

** Adı geçen “rapor”da şöyle denilmektedir: “ABD büyükelçisi Robert Pearson'la yaptığı öğle yemeği görüşmesinde, Pearson, Ecevit'in yakında istifa edeceğini ve bunun Kasım 2002'de erken seçimin yolunu açabileceğini söyleyerek Derviş'i uyardı.”

Bülent Ecevit yeniden devreye sokuldu.

“Ecevit havayı yumuşattı”¹⁶

“Mecliste AB işini çözeriz

Başbakan Ecevit, 12 gün sonra dün gazetecilerin karşısına çıktı kotalisyonunda kriz yaratan idam ve Kürtçe konusuna el koydu.”¹⁷

“Doğan Medya Grubu”nun “üç büyüğü” “ortalığın yumuşadığı” izlenimi uyandırırken, “küçük kardeşler”den Gözcü’nün sürmanşeti gelecek günlerin işaretlerini veriyordu:

“Başbakan Bülent Ecevit’in dünkü açıklamasından çıkan sonuç:

Ölürüm bırakmam.”¹⁸

Ancak Dünya Kupası “heyecanı” beklenenin tersine uzadı. Çeyrek final, yarı final derken “siyaset”e bir süre ara verildi. Tüm gözler Dünya Kupasına çevrildi ve “siyaset” ikinci plana indi.

İşte bu sırada (19 Haziran) **Pamukbank’** a el konuldu.

Karamehmetler’in Pamukbank’ın içini nasıl boşalttıkları “büyük medya patronları” için bu kez fazlaca önemli olmamıştır. Onların gündemi hükümeti devirmek ve yerine yeni bir “oluşum” geçirmek olduğundan Pamukbank olayı fazlaca ilgi uyandırmamıştır.

Dünya Kupası maçlarının bitimiyle birlikte “medyatik” dezenformasyon ve kamuoyunun koşullandırılması faaliyetleri yeniden başlatıldı.

“Ecevit’in ‘sağ kolu’ kırıldı

Başbakan’ın hükümetteki sağ kolu Hüsamettin Özkan’ın Ecevitler’e olan kırgınlığı su yüzüne çıktı. Özkan, dün ilk kez gruba katılmadı.”¹⁹

Temmuz ayına girerken artık “kartlar” açık oynanmaya başlandı. MHP bir yana bırakılıp, Bülent Ecevit’e yönelen “Doğan Medya Grubu” yeniden Ecevit’in “sağlığı” konusunu işlemeye başladı.

“Doğan Medya Grubu”nun ilk “bombası” *Hürriyet*’in kalemlşörlerinden Emin Çölaşan’a yaptırılan haber oldu:

“Emin Çölaşan, Ecevit’in hastalığıyla ilgili hiç yayınlanmamış gerçeği açıklıyor.

Acı Gerçek”²⁰

2 Temmuz günlü *Hürriyet* gazetesinin

manşetinden verilen bu habere göre, Emin Çölaşan “birinci elden aldığı çok özel haberi” yayınlayıp yayınlamamakta “hayli tereddüt” ettikten sonra “acı gerçeği” kamuoyuna açıklamayı bir görev bilmiştir.

Emin Çölaşan’ın haberine göre, Bülent Ecevit’in “tüm göstergeleri çok iyi” olmakla birlikte “78 yaşındaki Bülent bey”e “81 yaşındaki Rahşan hanım” “çok iyi bakmamaktadır”.

“Yatakta olması gerekirken kapıyı konuklara Ecevit açıyor. Rahşan hanım içeriden ‘Ayy ben iş yapıyordum zili duymamışım’ diye sesleniyor.

Başbakan ilaçlarını düzgün almasını Eve gelene kapıyı başbakan açıyor. Bir keresinde, çelik korsesi çözülmüş, kasığında olması gereken özel çorap ayak bileklerinde kapıyı açıyor.”²¹

Ancak tüm bunlar holding “medyası”na yeterli görülmemiş olacak ki, “Yakup Cemil” rolündeki Emin Çölaşan haberinin devamında Bülent Ecevit’in “aç kaldığının” kan tahlilleriyle ortaya çıktığını yazarak Rahşan Ecevit’in 14. Luois’e nasıl “Marie Antoinette”lik yaptığını kamuoyuna açıklamaktadır!*

3 Temmuz günü *Hürriyet* gazetesi bir kez daha Emin Çölaşan’ın haberini konu yaparak, haberin Ankara’ya “bomba gibi düştüğünü” manşetten vermiştir.

Amaç belli olmuştur: Bülent Ecevit, yani başbakan, Rahşan Ecevit tarafından iyi bakılmamaktadır, dolayısıyla “hastahane özel bakıma” alınması gerekir kanısını toplumun “vicdanına” seslenerek yerleştirmek. Bir başka deyişle, başbakan Bülent Ecevit, doktor raporuyla “iş göremez” hale getirilerek tasfiye edilmek istenmektedir.

Aynı gün, *Hürriyet*’in diğer “kardeşi” *Milliyet* ise “daha insancıl” yaklaşmaktadır Ecevitlere!

“Sorulmayı sorduk, Ecevit açık açık yanıtladı:

Aklım Yerinde”²²

Fikret Bila’nın bu “çok özel röportajı”nın ayrıntılarında Rahşan Ecevit’in Bülent Ecevit’e “çok iyi baktığı”na yer verilmektedir.

İlk bakışta bu “insancıl” haber, *Hürriyet*

¹⁶ Radikal, 10 Haziran 2002

¹⁷ Hürriyet, 10 Haziran 2002

¹⁸ Gözcü, 10 Haziran 2002

¹⁹ Milliyet, 28 Haziran 2002

²⁰ Hürriyet, 2 Temmuz 2002

²¹ Hürriyet, 2 Temmuz 2002

²² Milliyet, 3 Temmuz 2002

* Bu haberlere Bülent Ecevit’in “tepkisi” çok sordandır: “Eşime yapılan zalimlikler”.

in “zalimliği” karşısında Ecevitlerin *Milliyet* tarafından “korunması” gibi görünmektedir. Oysa Mayıs ayında Ecevit’in sağlığının iyi olmadığı, bu nedenle başbakanlıktan istifa etmesi gerektiği haberlerini manşetine taşıyan da aynı *Milliyet* olmuştur.

Gerçekte ise, *Milliyet* gazetesinin 3 Temmuz tarihli haberi ile *Hürriyet* gazetesinin 2 Temmuz tarihli haberi birbirini tamamlamaktadır. Kamuoyunun dikkatinin çekilmek istendiği yer Bülent Ecevit’in “akli dengesi yerinde mi” sorusu olmaktadır. Fikret Bila, “çok özel röportajı” ile bu konuyu kamuoyunun gündemine sokmaya çalışmıştır.

4 Temmuz günü *Hürriyet* ve *Milliyet* gazeteleri Ecevit’in sağlık durumuna ilişkin haber yayınlamazken, bu kez görevi *Radikal* yerine getirir:

“Başbakanlıkta Tıp Zirvesi

Haberal, Başbakanlığa giderek Özkan ve Sağar’a Ecevit’in sağlık durumunu anlattı.

Başbakan Ecevit’in tedavisini yürüten Başkent Üniversitesi rektörü Prof. Dr. Mehmet Haberal ... hekimlerin Ecevit’in tavsiyeleri dinlememesinden rahatsız olduğu için Başbakanlık’la temasları artıracak ifade ediliyor.”²³

Radikal gazetesinin bu haberi dezenformasyon ve kamuoyunun yönlendirilmesi için özel olarak hazırlanmıştır. Başbakan Bülent Ecevit olmakla birlikte, Başbakanlık aynı bir kurum ve aynı bir kişiye aitmişcesine (Hüsamettin Özkan) bir izlenim uyandırılmaktadır. Oysa Bülent Ecevit’in hastalandığından bu güne kadar Hüsamettin Özkan bir kez bile görüşmeye ya da ziyarete gitmemişken, birden başbakanın sağlığıyla ilgili haberler “zirve” haline getirilmektedir. Kamuoyu Bülent Ecevit’in “sağlık nedeniyle” görevden alınmasını desteklemeye yöneltilirken, diğer yandan “yeni” başbakan yardımcısı adayına (Hüsamettin Özkan) alıştırmaya çalışılmaktadır.

4 Temmuz günü “Doğan Medya Grubu’nun Frankfurt tesisi, muhteşem bir törenle açıldı”. Bu haberi 5 Temmuz günü *Hürriyet* gazetesi sürmanşeten şöyle veriyordu:

“Muhteşem Açılıştta Avrupa Ulaşması

Almanya’daki yeni baskı tesisleri-

mizin açılışında politikacılar, Türkiye’nin AB’ye girmesine destek verme konusunda uzlaştılar.”²⁴

Haberle birlikte yayınlanan “muhteşem tören” fotoğrafında Tansu-Özer Çiller, Mesut Yılmaz, Tayyip Erdoğan yanında Bülent Eczacıbaşı, Can Kırac birlikt görüntülenmiştir.

Tarihler 8 Temmuzu gösterdiğinde *Hürriyet* gazetesi manşet ve sürmanşet haberleriyle “yeni” gündemi açıklıyordu:

“3 Kasım Depremi

Ecevit Özkan’ı silince başka yol kalmadı

MHP lideri Devlet Bahçeli’den süpriz çıkış: ‘3 Eylül’de erken seçim kararı alalım, 3 Kasım’da seçim yapalım.”²⁵

Hürriyet gazetesinin manşet haberi ise “Ve Özkan’la yollar ayırdı” olmuştur.

9 Temmuz günü tüm gazeteler benzer manşetlerle çıktı.

“İstifa depremi”

Gazeteler bakanlardan Hüsamettin Özkan, İstemihan Talay, Recep Önal ve Mustafa Yılmaz’la birlikte 18 milletvekilinin istifası haberleriyle doluyken *Milliyet* gazetesi Hüsamettin Özkan’ın Ecevit’e son sözleri olarak “allah şifa versin” dediğini sürmanşeten verirken, alt manşetinde şu haber yer alıyordu:

“Yeni parti kuruluyor

Ecevitlerin inadı DSP’yi parçaladı. Özkan’ın ardından istifa eden 3 bakan ve 18 milletvekili parti kurmak için hazırlıklara başladı.”²⁶

Aynı gün *Hürriyet* gazetesi ise “gözler bu ikilide” alt manşetiyle Kemal Derviş ve İsmail Cem’in istifalarının gündemde olduğunu yazıyordu.

“Doğan Medya Grubu”nun diğer “yayın organları” boş durmuyordu:

“Rahşan hanım intikam alıyor, olan bize oluyor”²⁷

“Bu Ne Sevgi Ah!

Ecevit 56 yıllık aşkı Rahşan Hanım’ın dediğini yaptı ve sağ kolu Özkan’ı harcadı.”²⁸

11 Temmuz günü “medya”nın birinci

²⁴ *Hürriyet*, 5 Temmuz 2002

²⁵ *Hürriyet*, 8 Temmuz 2002

²⁶ *Milliyet*, 9 Temmuz 2002

²⁷ *Radikal*, 9 Temmuz 2002

²⁸ *Posta*, 9 Temmuz 2002

²³ *Radikal*, 4 Temmuz 2002

haberi İsmail Cem, Kemal Derviş ve Hüsamettin Özkan'ın anlaştıkları ve "yeni partinin yola çıktığı" oldu.

12 Temmuz günü "Doğan Medya Grubu" "yeni parti"nin adını "yeni oluşum"a dönüştürerek "troyka" söylemine geçiş yaptı. Ama hesaplar henüz bitmediğinden eski söylem tümüyle terk edilmedi.

"10 bin DSP'liyi tasfiye etti"

İngiliz gazetesi Financial Times, Rahşan Ecevit'i, eşini iktidardan ederek giyotinde idam edilen Fransız Kraliçe Marie Antoinette'ye benzetti.²⁹

12 Temmuz "Doğan Medya Grubu" için neredeyse bir dönüm noktası olmaktadır. Çünkü Kemal Derviş "yeni oluşum"a katılmak için istifa etmiş, ancak iki saat sonra istifasını geri almıştır. Kimine göre Ecevit istediği için, kimine göre Cumhurbaşkanı Sezer istediği için istifasını geri almıştır. Kemal Derviş'in istifa olayı ve vazgeçmesinin tek sonucu, olayların, "toplum mühendisliği" ne* soyunmuş olan "Doğan Medya Grubu"nun istediği gibi gelişmediğidir. Ama onlar bir kez bu işe girmişlerdir, amaçlarına ulaşabilmek için güçlerini kullanmayı sürdürme kararlılığı içindedirler. Nitekim aynı gün *Milliyet* gazetesinin manşeti Kemal Derviş'in istifasını geri almasıyla bozulan "moral" güçlendirmeye yönelik olmuştur:

"Kemal Derviş yeni oluşumdan kopmuyor

Sözünü Tutacak

Derviş, Cem ve Özkan'la çıktığı yoldan dönmeyeceğini, 'Cem'e söz verdim' sözleriyle açıkladı. Sezer'in ısrarıyla istifasını geri alması için, 'Bu, devletin emiydi, geri çeviremezdim' dedi.³⁰

Ancak Kemal Derviş'in "yeni oluşum"a bağlı olduğuna ilişkin atılan tüm manşetlere karşın, gelişmelerin istenildiği yönde olmadığı ortaya çıkmaya başlamıştır. Özellikle İsmail Cem'in "yeni oluşum"un "ilk basın toplantısı"nda söylediği sözler, işleri daha da

karıştırmıştır.

"Türkiye'nin elbette büyük sorunları mevcut. Ama Türkiyemiz'in gücü, Türkiyemiz'in birikimi, Türkiyemiz'in kudreti yaşadığımız bütün sorunlardan daha büyüktür. Bu gücü hayata geçirecek olan Türkiye'nin çağdaş birikimleridir bu gücü hayata geçirecek olan. Birikimleri büyük bir ittifaka, **sosyal demokrasi eksenindeki çağdaş çoğunluğun** iktidarına dönüştürmek önümüzde duran vazifedir. Bizim iddiamız, bizim amacımız budur, bunu gerçekleştirmek için yola çıkmaktayız."³¹

Artık konu gazete manşetleri ile kamuoyunun yönlendirilmesi ve koşullandırılması konusu olmaktan çıkmış, "yeni oluşumcular"ın "makul olmayan" düşüncelerini değiştirmeye dönüşmüştür. Dolayısıyla konular manşetlerden köşe yazılarına taşınmıştır.

Her zaman olduğu gibi bu yeni "yönelimi" Ertuğrul Özkök dile getirmiştir.

"Yeni oluşumun lideri **İsmail Cem**, kurulacak partinin rengini '**demokratik sol**' olarak ilan ederken, çok önemli bir iddiayı da gündeme getiriyor.

Türkiye'de, sağ ve sol arasında, çok partili hayatın başından beri oluşan '**yüzde 70-yüzde 30 denklemi ni bozmak**'.

MAKUL ÇOĞUNLUK

Daha açıkça ifade edeyim.

Yeni oluşum, yüzde 80'lik '**makul çoğunluğu**' sosyal demokrat etiketle fethedebileceğini düşünmektedir.

Türkiye'de 1970'li yıllarda '**Karaoğlan**' ideolojisinin yayıldığı dönem hariç, bu denklemi kimse bozamadı.

Sağ, etki alanını sol lehine genişletebildi, ama bunun tersi olmadı.

Ama o günler geride kaldı.

Duvarlar yıkıldıktan sonra insanların kafasında nelerin değişebildiğini bilmiyoruz.

Ben, yine de dünkü tezimi tekrar edeceğim.

Cem, Derviş, Özkan isimleri etrafında oluşan coşku, sol etiketin belirlendiği coğrafyaya sığmaz.

²⁹ Hürriyet, 12 Temmuz 2002

³⁰ Milliyet, 12 Temmuz 2002

* Son dönemde yeniden "toplum mühendisliği"nden söz edilmektedir. Bununla 28 Şubat 1997 "post-modern darbe" olayının "kahramanları" generallerin yaptıkları için bir "toplum mühendisliği" olduğunu söylemelerine atıf yapılmaktadır. Tanımlama Çevik Bir'e aittir.

³¹ İsmail Cem'in 12 Temmuz günlü basın toplantısı

Bu coşkunun, klasik siyasi etiketleri aşan bir boyutu var.

Dolayısıyla bu talebe cevap verecek hareketin de klasik tarifleri aşması gerekir.

Cem'in dünkü konuşması etkileyiciydi.

Ama ben, Türkiye'nin çözmek zorunda olduğu bazı sorunları ile ilgili ipuçları bulamadım."³²

Ertuğrul Özkök, İsmail Cem'in basın toplantısındaki sözlerinden "hayal kırıklığı" duyduğunu açıkça söylemese de, işlerin yolunda gitmediğini şöyle dile getirmektedir:

"Aslına bakarsanız, liderlik kadrosunu oluşturan üç siyasetçinin de bu konularda gerçek birer liberal olduğunu biliyoruz.

O nedenle, ben ilk bakışta biraz hayal kırıklığına uğramış gibi görünen çevrelere sabırlı olmalarını tavsiye ederim.

Ben başından beri **Mehmet Ali Bayar** gibi isimlerin de bu hareket içinde yer alması gerektiğini düşünüyorum.

Dün **Mehmet Ali Bayar**'la konuştum.

Cem'in konuşmasını kastederek, **'Bu başlangıç, bütün Türkiye'yi kapsayıcı topografyaya uymuyor'** diyor.

Bayar o yüzden yeni oluşumla ilişkisini **'aktif görüşmelerden izlemeye almış'**.

Benim görüşüm şu:

Bugün ilan edilen etiket üzerinde fazla durmamak gerekir.

Önemli olan bu etiketin içinin nasıl doldurulacağıdır.

Hepimiz biliyoruz ki, bugünün sosyal demokrat tarifi, bundan 10-15 yıl öncesinin sosyal demokrat tarifi ile çok farklıdır.

Ben, tanıdığım bu üç politikacının, sosyal demokrasi tarifine çok derin ve çağdaş bir içerik vereceklerine eminim.

Biraz bekleyip partinin programını görmek gerekiyor."³³

Yine de Ertuğrul Özkök işi şansa bırak-

mak istememektedir. Bu yüzden "partinin programını bekleyip görmeden" onun nasıl olması gerektiğini de aynı yazısında yazma gereği duymuştur:

"Peki 21'inci yüzyıla yönelik politika yapacak bir partinin kimyası nasıl olmalı?

Bu tarifi **Kemal Derviş** çok güzel yapmıştı.

'Liberal ekonomi, sosyal sentez.'"³⁴

Ama ok yaydan çıkmıştı. "Doğan Medya Grubu"nun üstün gayretleriyle ortaya çıkarılan "yeni oluşum" İsmail Cem'in başkanlığında "makul çoğunluk" partisi olmaktan "çağdaş çoğunluk" partisi olmaya doğru adım atmıştır.

Oysa ona söylenen başkadır:

"Dünle birlikte gitti cancağızım

Ne kadar laf varsa düne ait

*Şimdi yeni şeyler söylemek lazım"**

Ondan istenilen açıktır: "Soldan sağa" her kesimi kucaklayacak (ki buna Ertuğrul Özkök "makul çoğunluk" adını veriyor) "yeni bir parti" kurmak ve bu çerçevede DTP başkanı yapılan Ali Bayar'ı da kendi aralarına katarak bir "merkez partisi" oluşturmak.

Fakat İsmail Cem böyle bir gelişmeyi benimsememiş görüntüsü çizmeye başlamıştır. Bu görüntünün "derin kuliste" fazlaca destek bulmadığını ve "düş" kırıklığı yarattığını "dostça" yazma görevi "küçük birader" *Radikal*'in "gözdesi" "beyaz Türk"lerden Murat Yetkin'e verilmiş görünmektedir:

"Yeni partinin bu çerçevede soldan sağa kucaklayacak şekilde kurulmuş olması beklentisi derin kuliste de varmış. Yeni parti ekibinden Talay'ın 'ikinci Özal hareketi' formülasyonu bu çerçevede heyecan oluşturmuş ve AKP'nin önünün böylelikle kesilebileceği 'umudunu doğurmuş'. Ancak Cem'in partisini sosyal demokrat çizgide açıklaması yeni partinin çoğu kesimin içinde yer alacağı bir oluşum olmayacağını açığa çıkarmış...

Giderek netleşen mesaj bu noktada netleşiyor: Cephe genişletilmeli. Kime karşı: Cumhuriyet'in laik ve

³² Ertuğrul Özkök, "70-30 denklemini bozma zamanı", *Hürriyet*, 13 Temmuz 2002

³³ Ertuğrul Özkök, *agy*, *Hürriyet*, 13 Temmuz 2002

³⁴ Ertuğrul Özkök, *agy*, *Hürriyet*, 13 Temmuz 2002

* İsmail Cem 12 Temmuz'da yaptığı ilk basın toplantısında Ertuğrul Özkök'ün çok sevdiği Mevlana'nın bu sözlerini yinelemiştir.

demokratik niteliğini tehdit eden akımlara karşı. Çünkü, 'AKP'nin gelen noktada bu akımların gücünü bünyesinde temsil ettiği' inancı hâkim."³⁵

Bundan sonraki birkaç gün boyunca İsmail Cem'in "köşeye sıkıştırılması"na yönelik haber ve yorumlar yoğunlaştırıldı.

"Derviş yakın çevresiyle dertleşti
'Yeni Oluşum'a yeni isimler lazım'

Derviş yakın arkadaşlarıyla* biraraya geldi ve Yeni Oluşum için ne düşündüklerini sordu. Ortak cevap ilginçti: Şu andaki görünüm yeni yüzlerin değil, eski DSP'lilerin oluşumu."³⁶

Ve "yeni bomba" gazetelerin birinci sayfa manşetlerinde "patladı": "Derviş, süpriz bir şekilde Deniz Baykal'la buluşarak 2,5 saat görüştü".

"Doğan Medya Grubu" daha önceden bildiği, ancak gerçekleşmesini engelleyemediği (ya da en azından İsmail Cem'i sıkıştırmak için kullanabileceğini düşündüğü) Derviş-Baykal görüşmesinin "rüya timi"ne ilişkin yaratabileceği "güvensizliği" ortadan kaldırmak amacıyla 18 Temmuz günü tüm manşetleriyle harekete geçti.

Milliyet gazetesi Derviş-Baykal görüşmesi haberini vermeksizin şu manşetle yayınladı:

"Derviş'in planı

Baykal-Derviş görüşmesi ciddi dedikodulara yol açtı. Ancak Derviş'in planı Yeni Oluşum'a güç kazandırmak"³⁷

Radikal de, *Milliyet* gibi, Derviş-Baykal görüşmesinin olduğuna ilişkin **hiçbir habere**

re yer vermeksizin "yorumu" manşete çıkardı:

"Kemal Derviş: Gönlüm daha geniş bir uzlaşmadan yana

Yeni Oluşum üçlüsünden Derviş, İsmail Cem ve Hüsamettin Özkan'ın bilgisi dahilinde ama farklı yönde temaslarda bulunuyor. Derviş, 'sosyal-liberal sentez' modeline uygun 'daha kapsamlı bir uzlaşma' arıyor."³⁸

"Büyük birader" *Hürriyet* gazetesi ise, Baykal-Derviş görüşmesini küçük bir alt başlıkla Muharrem Sankaya'nın köşe yazısından vermekle yetindi. Ama "rüya timi"nin nasıl destek bulduğunu gösteren başka bir manşet atmamazlık etmedi:

"Demirel'den süpriz mesaj

Demirel, Yeni Oluşum'un liderleri İsmail Cem ve Hüsamettin Özkan'ı telefonla arayarak, 'Türkiye'nin yeni bir soluğa ihtiyacı var' dedi."³⁹

"Doğan Medya Grubu"nun "üç büyüğü" kendi aralarında işbölümü yaparak son gelişmeleri yönlendirme çabasına girişmişlerdir. Bu çabaları öylesine telaş içinde yapılmaya başlanmıştır ki, Baykal-Derviş görüşmesinin haberini bile vermeden "yorumuna" geçmişlerdir. Bu "telaş"ın ardındaki "korku" ise, "yeni oluşum"un **sonuna** gelindiğidir. "Doğan Medya Grubu" bu durumun sorumlusu olarak "sosyal-demokrat" sözcüğünü terk edecekmiş gibi görünmeyen İsmail Cem'i gördüğünden son bir hamle ile İsmail Cem'i "iyice köşeye sıkıştırmaya" karar verirken, kendi "korkusu"nun içine iyice sıkışmıştır.

"Cem'e ilk ders

Örgütsüz olmaz

Yeni Oluşumcular, liderleri İsmail Cem'in seçim bölgesi Kayseri'de az ilgi görmesini yorumladılar: İyi niyetten kaynaklanan bir acemilik."⁴⁰

Ama *Radikal*'in manşeti *Milliyet*'in tam tersi oldu:

"Kayseri'de yoğun ilgi gören Cem, 'Hedefimiz partiler koalisyonu değil' dedi

Hedef Türkiye Koalisyonu"⁴¹

Aynı gün *Hürriyet* gazetesi "yeni oluşum"a ilişkin hiçbir habere yer vermeksizin

³⁵ Murat Yetkin, "Yeni oluşuma 'derin' destek", *Radikal*, 16 Temmuz 2002

³⁶ *Milliyet*, 17 Temmuz 2002

³⁷ *Milliyet*, 18 Temmuz 2002

* Bu haberde sözkonusu olan "yakın arkadaşlarla biraraya geldiği" yer Ankara Hilton'dur. Sözkonusu olan "yakın arkadaşlar" "Prof. Dr. Hurşit Güneş, Prof. Dr. Celal Göle, Prof. Dr. Asaf Savaş Akad, işadami Bülent Eczacıbaşı, Derviş'in danışmanı Oya Ünlü ve babası Devlet Bakanı Fikret Ünlü"dür. Bir başka haberde "yakın arkadaşlar" toplantısına ilişkin şu bilgilere yer verilmiştir: "Bu arada, otele ABD Savunma Bakanı Yardımcısı Wolfowitz ile ABD Dışişleri Bakanı Yardımcısı Marc Grossman'ın da gelmesi dikkat çekti. Gazetecilerin, 'Wolfowitz ile Grossman da yemeğe katıldı mı?' sorusunu Eczacıbaşı, 'Hayır' şeklinde yanıtladı.

³⁸ *Radikal*, 18 Temmuz 2002

³⁹ *Hürriyet*, 18 Temmuz 2002

⁴⁰ *Milliyet*, 19 Temmuz 2002

⁴¹ *Radikal*, 19 Temmuz 2002

ABD Savunma Bakanı Yardımcısı Wolfowitz'le yapılan görüşmeleri sürmanşetten verirken, manşet haberi şöyle olmuştur:

“Katili ‘deli’ diye sokağa saldılar

Trabzon’da ablasını öldürüp ahıra gömen T.S., akli dengesi yerinde olmadığı için serbest bırakıldı.”⁴²

Böylece “rüya timi”yle oluşturulmaya çalışılan “yeni oluşum” hikayesinin sonuna gelindi.

Artık “Doğan Medya Grubu”nun “yeni oluşum”a ilişkin haberleri “kerhen” haberlere dönüşmüştür.

22 Temmuz günü “yeni oluşum” “Yeni Türkiye” partisi olarak kurulurken *Hürriyet* gazetesi küçük bir başlık altında “yeni oluşum”un “Yeni Türkiye”sinin “yeni amblemi”ni vermekle yetinmiştir.*

23 Temmuz günü, yani “Yeni Türkiye” partisinin kuruluş haberlerinin yer aldığı gün, *Milliyet* gazetesinin manşeti herşeyin bittiğini ve “Doğan Medya Grubu”nun işin içinden çekildiğini ilan ediyordu:

“Yeni partiye eski amblem

Yeni Türkiye Partisi’nin ambleminin bir Amerikan kurumundan esin-

lenilerek hazırlandığı ortaya çıktı.”⁴³

Tarihler 24 Temmuz’u gösterdiğinde “rüya timi” Avrupa Birliği “fırsatını kaçırtan” “rüya takımı”nın içinde yer alarak “Doğan Medya Grubu”nun çöp sepetinde yerini aldı. Böylece “siyaset” Bülent Ecevit’in “hastalığı”yla ortaya çıktığı varsayılan “boşluğu” doldurmak için TÜSİAD’ın ilanı ile başlayan ve “uyuyan güzeller”in uyandırılmasıyla “heyecanlanan” ve “rüya timi” ile “çoşan” üç aylık serüvenini tamamlamış görünmektedir. Artık “siyaset” “eskisi gibi” ve “eski” görünümüyle, ilişkileriyle yeniden seçim sathı mailine taşınırken üç ay sürdürülen bir manipülasyon (güdüleme, yönlendirme) ve dezenformasyon faaliyeti daha geride kalıyordu.

Ama bazı sorular ve ilişkiler yeterince aydınlanmadan olduğu gibi kalmıştır. Güdülülenler ile güdüleyenler (manipüle edenler ile edilenler), kullanılanlar ile kullananlar henüz tam olarak açığa çıkmış değildir.

Mayıs ayına kadar seçimlerin “normal zamanında”, yani 2004 yılında yapılmasını isteyen ve o zamana kadar Ecevit’in başkanlığındaki hükümetin işbaşında kalmasını savunan TÜSİAD’ın “fikir değiştirmesi”ne yol açan gelişmeler, çok basitçe “Ecevit’in sağlık durumu” olarak açıklanmıştır. Öte yandan, bu “fikir değişikliği” sonrasında, Ecevit’in DSP’nin başından ve başbakanlıktan çekilmesini isteyen TÜSİAD’ın “düşmeye” Avrupa Birliği konusuyla basarken, CSIS’in, ABD büyükelçisi Robert Pearson’un Kemal Derviş’i uyararak “seçimlerin Kasım ayında yapılacağını” 24 Mayıs’ta, yani TÜSİAD ilanından beş gün önce resmen ve yazılı ola-

⁴² *Hürriyet*, 19 Temmuz 2002

* NTV’nin “yeni oluşum”un kuruluşuna ilişkin haberi şöyledir:

“Partinin adı ‘Yeni Türkiye’, amblemi ise ‘Kızın elinden tutarak ileriye gösteren baba’ figürü olarak kesinleşti. Notere tescil ettirilen amblemde kırmızı, beyaz ve mavi renkler yer alacak. Amblemdaki baba figürü bugün, kız çocuğu ise geleceği simbolize ediyor.

Yeni Türkiye amblemi olarak seçilen figürün belirlenmesinde Atatürk’ün bir kız çocuğunun elinden tuttuğu ve ‘istikbal göklerde’ fotoğrafı esin kaynağı oldu.” (22 Temmuz 2002)

⁴³ *Milliyet*, 23 Temmuz 2002

rak açıklaması,* “patronlar kulübü”nün gerçek patronunun kim olduğunun bilinmesine rağmen, neden “Doğan Medya Grubu”yla Avrupa Birliği söylemiyle kampanya başlatıldı yeterince kamuoyuna yansımamıştır.

Şüphesiz koşullandırılmak istenen “kamuoyu”, tüm bu süreçte konunun odak noktasına Avrupa Birliği ve bunun için gerekli denilen “uyum yasalarının çıkartılması” konulmuşken, neden tüm bilgi ve “aktörler”in arka planında Avrupa Birliği değil de

* Kemal Derviş’e ABD büyükelçisi Robert Pearson tarafından seçimlerin Kasım ayında olacağına ilişkin uyarı yaptığı öğle yemeği 14 Mayıs günü gerçekleşmiştir. Öğle yemeği ve konuşulanlar 16 Mayıs günü Akşam gazetesinde “kulis dedikoduları” olarak yer almıştır. 16 Mayıs tarihli Akşam gazetesinde “Politik Adam” köşesinde olay şöyle anlatılmaktadır:

“Büyükelçi, Derviş’e, Ecevit’i sordu. Sağlığını, özellikle Türkiye’nin siyasi geleceğini sordu. Koalisyonun ne olacağını, özellikle Ekonominin gidişatını sordu. Erken seçimin ekonomiyi nasıl etkileyeceğini, özellikle.

ABD Büyükelçisi ekonominin erken seçimden nasıl etkileneceğini sordu ısrarla Kemal Derviş’e.. Sonra da;

‘Kasımda seçim var Türkiye’de’ dedi, Robert Pearson, önceki günkü yemekte. Ve şöyle devam etti:

‘Sayın Bülent Ecevit kısa bir süre sonra, bizim duyularımıza göre önümüzdeki cumartesi günü çekileceğini açıklayacak. Seçimlerin erkene alınmasını, kasım ayı içinde yapılmasını isteyecek.

Seçime kadar da hem hükümetin hem de partisinin başında kalacağını, sonra aktif siyaset hizmetini noktalayacağını bildirecek. Programlara erteleme.

Açıklamadan önce koalisyon ortaklarıyla görüşecek. Onların görüşlerini alacak. Kararı ortak verecekler. Belki de açıklamayı birlikte yapacaklar.

Küçük bir ihtimal daha var gerçi;

O da Bülent Bey’in ağırlıklı olarak evinde çalışarak hükümetin normal seçim dönemine kadar yürütmesini sağlamak. Bu durumda aktif hizmeti Hüsamettin Özkan üstlenecek.

Bülent Bey, koalisyonun dağılması halinde yeni bir hükümet kurulmasının Türkiye’ye zaman kaybettireceğini, ekonomiyi olumsuz etkileyeceğini düşünüyor. Bunu düşününce de olumsuzluk yaratan kişi olmamak için sağlığını hiçe sayıyor. Eğer ortaklarıyla anlaşmaya varabilirse, ki bu zor görünüyor, seçim tarihi uzayabilir. Ama kesin olan Ecevit’in yumuşak geçişle çekileceğini açıklayacağı.’

Robert Pearson, henüz resmen kamuoyunun bilgisine sunulmayan bir konuya daha değiniyor:

‘Başbakan ertelediği diğer programlar gibi Pakistan gezisini de erteleyecek. Dışişleri Bakanlığı iptal için uygun, ortalığı telaşa vermeyecek, uluslararası platform için geçerli bir neden arayışı içine girdi. Bilgi bize ulaştı.’”

ABD’nin olduğunu da merak edecektir.

ABD büyükelçisi R. Pearson’un Kemal Derviş’e “öğle yemeğinde” Bülent Ecevit’in “post-Ecevit dönem”e ilişkin olarak yapmayı düşündüklerine ilişkin söyledikleri, bilgi kaynağının “gizli CIA ajanları” olmayıp, doğrudan DSP içi olduğunu, dolayısıyla İsmail Cem ile Hüsamettin Özkan olduğunu açıkça göstermektedir. Görülen o ki, ABD büyükelçisi, İsmail Cem ve Hüsamettin Özkan’ın olası yükselişine karşı Kemal Derviş’i uyararak harekete geçme talimatı vermiştir. Kemal Derviş’in “yeni oluşum” a katılımının arka planında ABD büyükelçisinin “duyumları” ve “talimatları” olduğu görülmektedir.

Ama alınan “istihbaratlar” tam olarak doğru çıkmamıştır. Bülent Ecevit “kısa bir süre sonra” istifa etmemiş, “aktif siyaset hizmetini noktalayacağını” bildirmemiş, tersine “inatçı ihtiyar” davranışları sergilemiştir. İçten, yani DSP içinden ve dıştan, yani TÜSİAD’tan Amerika’ya kadar yapılan tüm tavsiyelere, ikna çabalarına karşın Bülent Ecevit “direnmiş”tir. Kaçınılmaz olarak “post-Ecevit döneminin ertelenmesi” gündeme gelmiştir. (CSIS’in 24 Mayıs tarihli Bülent Ali Rıza imzalı “raporu”nun başlığı ve konusu da budur.)

Böylece sorun, Bülent Ecevit’in “direnişinin” kırılması görünümü kazanmıştır. Doğal olarak bu “direniş”in arkasında Rahşan Ecevit’in olduğu (ve belki Devlet Bahçeli de) “istihbar” edildiğinden, “oklar” bu yöne çevrilmiştir. “Doğan Medya Grubu”nun devreye sokulduğu yer de burasıdır.

Ağustos ayına girildiğinde, TÜSİAD’ın Mayıs ayı sonunda başlattığı “AB” kampanyasının gelişim ve dönüşüm aşamalarının Avrupa Birliği ile ilgili olmadığı, “AB yanlıları”nın bir başka amaç için kullanıldığı daha açık görünür olmuştur: **Irak saldırısı ve saldırı sonrası Orta-Doğu’nun yeniden şekillendirilmesi.**

Tüm bu süreçte “AB” temelinde kampanyalar yürütülmesine rağmen, hiçbir AB ülkesinin, kurumunun ve kişisinin adının “kulisler”de bile yer almaması tesadüf değildir. Yapılanlar, Amerikan emperyalizminin Orta-Doğu’da “post-Saddam dönemi” planlarının bir parçasıdır ve bu planda verilen görevi yerine getirmeyeceklerin tasfiye operasyonudur. Ama henüz Türkiye’de gerekli ilerleme sağlanamamış görünmektedir. Bu da dezenformasyon faaliyetlerinin yoğunlaşacağı anlamına gelmektedir.

“AB Savaşı”nda Sağ ve Seçim Sath-ı Maili

Mayıs ayı sonunda TÜSİAD’ın başlattığı ve “Doğan Medya Grubu”nun propaganda ve dezenformasyon faaliyetini yürüttüğü “Avrupa Birliği” kampanyası, sağda ve “sol”da “yeni hareketlenmeler” ve “yeni oluşumlar” yarattı.

Sağda ortaya çıkan “hareketlenme”, küçük ve orta burjuvazi ile oligarşi arasındaki çelişkinin boyutlarına ve gelişimine bağlı olarak değişken bir seyir izlemiştir. Özellikle AB ülkeleriyle “ithalat ve ihracat” ilişkisi içinde olan ya da olmayı uman küçük ve orta sermaye kesimleri ile AB tekellerinin yerli işbirlikçileri (işbirlikçi adayları) “AB yan-

daşları” olarak öne çıkmıştır. Bunun en açık görünümü, TOBB, İKV ve TÜSİAD’ın faaliyetlerinde ortaya çıkmıştır. Tek farkla ki, işbirlikçi-tekelci burjuvazinin “ağır toplan”, Koçlar, Sabancılar bu süreçte fazlaca ortalıkta görünmemeye çalışmışlardır. Böylece “öncülük” TOBB, İKV ve TÜSİAD içinde yer alan küçük ve orta sermaye kesimlerinin elinde kalmıştır. TOBB başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu, İKV başkanı Meral Gezgin Eriş ve TÜSİAD başkanı Tuncay Özilhan, kurumsal ve kişisel olarak ön planda yer almışlardır. “Meral Hanımın Avrupa ordusu”na bakıldığında AB “yandaşları”nın sınıfsal yapısı daha belirgin görülmektedir.

6 Haziran 2002 günü İKV (İktisadi Kalkınma Vakfı) çatısında kolanılan gazete ilanına imza atan 175 “sivil toplum örgütü” içinde şunlar yer almıştır:

İKV (Meral Gezgin Eriş, Başkan; Davut Ökütçü, Başkan Yardımcısı; Yılmaz Kanbak, Başkan Yardımcısı; Rifat Hisarcıklıoğlu, Muhasip Üye); Ege Bölgesi Sanayi Odası, İstanbul Hazır Giyim ve Konfeksiyon İhracatçıları Birliği, İstanbul Menkul Kıymetler Borsası başkanı Osman Birsan, İstanbul Ticaret Borsası, İzmir Ticaret Borsası, İzmir Ticaret Odası, Türkiye Bankalar Birliği, Türkiye İhracatçıları Meclisi, Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu (Refik Baydur), Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği, Türkiye Ziraat Odaları Birliği, Çimento Müstahsilleri İşverenleri Sendikası.

Aynı bildiriye “imza atan” diğer “sivil toplum örgütleri” temsilcileri ve “Türkiye-AB ilişkilerine katkıda bulunmuş bazı kişiler, üniversite ve medya mensupları”nın belli başlıları ise şunlardır:

Hürriyet
17 Haziran 2002 Perşembe
Kartalda Çarşı Sokakı 198-1992
Fiyatı: 30 Kuruş

Meral Hanım'ın Avrupa ordusu

MEDEF ADI
İKV Başkanı Meral Gezgin Eriş, 15 milyon kişinin temsilcisi 175 sivil toplum örgütünü, Avrupa hedefi için harekete geçirdi.

Türkiye ile yeni AB ile
Sözleşme imzalandıktan sonra Türkiye'nin AB ile olan ilişkileri, Türkiye'nin AB ile olan ilişkileri, Türkiye'nin AB ile olan ilişkileri...

Sivil toplum deklarasyonu Sorumluluk bekliyoruz

- AB ile ilişkilerde her türlü sorunların çözülmesi için...
- Türk şirketleri, AB ile ilişkilerde...
- Herce ve İngiliz şirketleri...
- ASİ derneği, daha iyi yönetilebilir...

Şehit anneleri de katılmalı

Zirvede Ecevit için ambulanslı alarm

Akşam Gazetesi: Ali Genç, An Hareketi, ATV: Fatih Edipoğlu, CNN Türk: Nuri Çolak-oğlu, Cumhuriyet Gazetesi: İbrahim Yıldız, Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği: Prof. Dr. Türkan Saylan, Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu: Rona Yırcalı, Cem Duna, Dünya Gazetesi: Osman Arolat, Habertürk: Serdar Athinan, HAK-İŞ: Salim Uslu, Helsinki Yurttaşlar Derneği: Murat Belge, Hürriyet Gazetesi: Ertuğrul Özkök, IBS Research: Emine Uşaklıgil, İstanbul Bilgi Üniversitesi: Prof. Dr. İltar Turan, İstanbul Kültür ve Sanat Vakfı: Şakir Eczacıbaşı, KA-DER: Ayşe Bilge Dicleli, Kalite Derneği (KAL-DER): Hasan Subaşı, Kanal 7: Mustafa Çelik, Kanal D: Murat Saygı, Radikal Gazetesi: İsmet Berkan, Sabah Gazetesi: Tayfun Devocioğlu, Show TV: Engin Aras, Siyasi ve Sosyal Araştırmalar Vakfı: Memduh Yaşa, Star TV: Faruk Bayhan. TEMA: Nihat Gökyiğit, Türk Tanıtma Vakfı: Güneri Civaoglu, Türkiye-AB Derneği: Prof. Dr. Haluk Günöğür, DİSK: Süleyman Çelebi, Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı: Nuri Çolakoglu. Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı: Dr. Can Paker, Türkiye Seyahat Acentaları Birliği (TURSAB): Başaran Ulusoy.

“Meral Hanımın Avrupa ordusu”nda yer alan “Türkiye-AB ilişkilerine katkıda bulunmuş bazı kişiler, üniversite ve medya mensupları” bir yana bırakıldığında, hemen tümü küçük ve orta sermaye kesimlerinden oluşmaktadır. Bu kesimler, 1990'lara kadar ağırlıklı olarak işbirlikçi teknelci burjuvazinin “yan sanayi” olarak faaliyet yürütmüşlerdir. Gelişen teknolojiyle birlikte önemli ölçüde tasfiye olan bu kesimin “ihracata yönelik” üretim yapan kesimleri ayakta kalabilmiştir. Ancak gelişen dünya ekonomik buhranı ve ülkedeki kriz koşulları bu kesimleri hızla iflasa sürüklemiştir. Özellikle yüksek faizle aldıkları krediler bu kesimlerin yıkımında belirleyici yere sahip olmuştur.

Bugün bu küçük ve orta sermaye kesimlerinin AB “yandaşı” olanlarının bütün umudu AB pazarna ihracat yapabilmek ve AB şirketlerinin yerli işbirlikçileri olarak yeni koşullarda gelişmek ve büyümeğdir. Dolayısıyla bu kesimler, AB'ye girilmesiyle birlikte **ihracat** “patlaması” olacağı ve büyük bir AB sermayesinin **doğrudan yatırım** için geleceği beklentisi ve umudu içindedirler. Yaşanılan ekonomik kriz, bunlar için bir “varlık” sorunu ortaya çıkarmıştır. Bu nedenle, AB üyeliğiyle sağlanacak “avantajlar”a ilişkin söylenen her söze inanma eğilimindedirler.

Bu yüzden de, çok kolaylıkla manipüle edilebilmektedirler.

Bunların arasında “Türki cumhuriyetler”e ihracat yaparak daha da zenginleşeceği umuduna kapılarak MHP saflarında yer alanlar da, “islam ülkeleri pazarlarına” ihracat yapabileceklerini ve “islam sermayesinin” işbirlikçisi olabileceğini düşünüp Refah Partisi çizgisinde yer alanlar da bulunmaktadır.

Ülkemizde oligarşinin temelini oluşturan işbirlikçi-teknelci sanayi burjuvazisinin 1980'lerde oluşturduğu “konsensus” içinde yer alan ve bunun bir sonucu olarak T. Özal'ın “dört eğilimi” birleştiren ANAP'a angaje olan küçük ve orta sermaye kesimleri, 1990 sonrasında “konsensus”un bozulmasına paralel olarak politik arenada oradan oraya savrulmuşlar, küçük gruplar halinde TBMM içinde güç olmaya çalışmışlardır. “Merkez sağda parçalanma” olarak sunulan bu durum, 1995 seçimlerinde Refah Partisi'nin, 1999 seçimlerinde MHP'nin “oy patlaması” yapmasında da belirleyici olmuştur. 1995 seçimleri öncesinde “islam sermayesi ve islam ülkeleri ortak pazarı” hayalleriyle Refah Partisi'ne yönelen, 1999 seçimlerinde “Türki cumhuriyetler pazarı” hayalleriyle MHP'ye dönen bu sermaye kesimleri bugün “AB yandaşlığı”na soyunmuşlardır. Her durumda oligarşi tarafından yönlendirildiklerinden, temel çelişkilerinin oligarşi ile olduğunu görememektedirler. Bugün oligarşinin ideologları ve “medya”sı tarafından AB'ye doğru yönlendirilirken, neden oligarşinin önde gelenlerinin ortalıkta görünmediğini düşünemeyecek kadar körleşmişlerdir. Bu yüzden İSO (İstanbul Sanayi Odası) başkanlığına aday olup, sadece Teneke Kutu ve Eşya Sanayi Meslek Bölümü Başkanı babasıyla yetinen, eski İSO başkanı Nurullah Gezgin'in kızı, Hilal ve Kapsan Ambalaj şirketinin işbirlikçi-teknelci sanayi burjuvazisinden aldığı teneke kutu siparişleriyle geçinen ve kocası da ithalat-ihracat işleriyle uğraşan Meral Gezgin Eriş'in arkasında kolayca saf tutabilmişlerdir.

İSO, “İstanbul Dükalığı”nın en önemli kurumlarından birisidir. Kendilerinin de çok iyi bildiği gibi, bu “dükalık”, işbirlikçi-teknelci sanayi burjuvazisinin İstanbul kanadı tarafından yönetilir. Bugüne kadar onların onaylamadığı hiç kimse İSO başkanlığına seçilebilmiş değildir.

Ancak küçük ve orta burjuvazinin sınıf

sal niteliği, popüler dilden ifade ederse, “can çıkmayınca umut çıkmaz” özelliklere sahiptir. Her zaman “büyük” burjuva olmayı arzulayan bu kesimler, ellerindeki sermayenin boyutuna ve kapitalizmin yasalarına aldırmaksızın bu arzularıyla kendisini “dev” aynasında görür. Ülkemizde işbirlikçi-tekeli sanayi burjuvazisinin elinde bulunan temel sanayi kollarının yan ürünlerinin üreticisi olduğu halde, “kendileri olmaksızın ana sanayinin üretim yapamayacağı”nı düşünürler. Bu yüzden, özellikle metal iş kolunda işbirlikçi-tekeli sanayi burjuvazisinden daha güçlü oldukları düşüncesiyle, ülkenin ekonomik ve siyasal ilişkilerini yönlendirmeye çalışırlar. İşbirlikçi-tekeli sanayi burjuvazisinin “uzlaşmacı” politikalarına bakarak, kendileri olmaksızın varolamayacaklarına inandıkları için, her politik gelişmenin kendilerinden sorulduğunu sanırlar.

Aynı kesimin tekstil alanında faaliyet gösterenleri ise, işbirlikçi-tekeli burjuvazinin dışa bağımlılığı nedeniyle ortaya çıkan döviz gereksinmesini kendilerinin ihracatıyla sağladıklarını düşündüklerinden, her durumda pazarlık güçlerinin “yüksek” olduğu sanısıyla hareket ederler.

Oligarşinin değişik işveren örgütlenmelerinde bu kesimlerin temsilcilerine “ayrıcalıklı” yer vermesi, onların gücünün bir kanıtı gibi algılanır. Hiç bir zaman “kullanıldıklarını” düşünmezler, çünkü onlar kendilerini kullandırmayacak kadar “akıllı”dırlar.

Ülkemizde kent ve kır küçük-burjuvazisinin nüfus olarak çoğunluğu oluşturması, bu kesimlerin “politikaya” olan ilgilerinin maddi temelini oluşturur. Oligarşi ile çelişkilerinin keskinleştiği aşamalarda bu çoğunluğu kullanarak devlet gücünü denetleyebileceklerini göstermek için ileri hamleler yaparlar. Genellikle siyasal partiler düzeyinde ortaya çıkan “transfer” ve yeni partileşmelerde bu kesimin politik faaliyetleri belirleyici bir yere sahiptir. Düzen partilerinin “Anadolu örgütleri”nin kurucusu ve parasal destekçisi olarak siyaset içinde yer aldıklarından, isterlerse her şeyi değiştirebileceklerini düşünürler.

1990 sonlarına kadar “maganda” işadamları olarak İstanbul “gece hayatı” içinde yer alan küçük ve orta sermaye kesimleri, 1994 ve 1999 ekonomik krizlerinin etkisiyle iflas noktasına geldiklerinden, tümüyle varoluş sorunuyla yüzyüzedirler. İşte bu aşamada borsa, hazine bonoları ve repo bu kesimle-

rin son para-sermayelerinin “değerlendirildiği” alanlar olarak ortaya çıkmıştır. Artık “piyasalar” onlar için olmaz-sa-olmaz koşul haline gelmiştir.

Özellikle 1994 sonrasında, “ihracat”a yöneltmiş olanlar, ihracatta meydana gelen büyük düşüş karşısında borsa, repo ve hazine bonusu gelirleriyle ayakta durabilmişlerken, 1999 Aralık ayında IMF ile imzalanan stand-by anlaşmasıyla bu gelirleri de kaybetme durumuna gelmişlerdir. İşte bu aşamada Avrupa Birliği “kapısı” bunlar için yeniden umut haline gelmiş ve tüm geleceğini buna bağlamışlardır. Bu kesimlerin Kemal Derviş’e bağladıkları “umut” da aynı nedenden kaynaklanmaktadır.

Bugün bu kesimlerin sözcülüğünü Rifat Hisarcıklıoğlu ve Meral Gezgin Eriş yapmaktadır. Dünden farklı olarak kendilerini temel alan bir ekonomi-politika üreticisi küçük-burjuva ekonomistine sahip değillerdir. Bu da, Kemal Derviş’in arkasında saf tutmalarının bir başka nedenidir.*

Bugün “sağ” kesim tam bir belirsizlik içinde dir. 1995 seçimleri öncesinde olduğu gibi değişik partilere dağılmış olmaktan öte, ne yapacağını bilememenin dağılımı içinde bulunmaktadır. Dünya ekonomisinde meydana gelen gelişmeleri ve değişimleri kavrayamadıkları için, geçmişin politikalarına ve düşüncelerine dönme iradesine de sahip değillerdir. T. Özal döneminde “ihracata yönelik sanayileşme” propagan-

* Geçmiş dönemde küçük ve orta sermaye kesimleri “entelektüel” yönden böylesine zayıf değillerdi. 1980 öncesinde doğrudan kendileri politika içinde yer aldıklarından, değişik politikacılar aracılığıyla “düşünce” sahibi olabiliyorlardı. Halit Narin, Nurullah Gezgin, Murat Sancak, Gün Sazak gibi politik-ışadamlar ve bunların parti ilişkileri, işleri doğrudan yürütmelerine olanak sağlıyordu. 1980 dünya ekonomik buhranı ile birlikte ortaya çıkan “yeni” durum, özellikle de “monetarist” politikalar, bu geleneksel işadamlar-politikacı ilişkilerinin “ufkunu” aşmıştır. Ne olduklarını bilmedikleri ve anlayamadıkları bu yeni “monetarist” politikalar karşısında “uzman ekonomist” ihtiyacı ortaya çıkmıştır. T. Özal’ın büyük “vizyonu”yla büyülenmelerinin temel nedeni de budur. Aynı süreçte Tansu Çiller, bu kesimlerin yeni “uzman ekonomist politikacısı” olarak sahneye çıkmıştır. Ancak 1994 Nisan krizi Tansu Çiller’in “ekonomist”liğine olan güvenlerini sarsmıştır. “Sol”dan sağa büyük sıçrama yapan Asaf Savaş Akat gibi “televoleci” yeni kuşak “uzman ekonomistler”e ise güvenmemektedirler. Bugün belirgin bir ekonomik ideoloğa sahip değillerdir. Bir o yana, bir bu yana savrulup durmaktadırlar.

dasının sonuçlarını yaşadıkları gibi, “İslam ülkeleri pazarı” ya da “Türki Cumhuriyetler” pazarı “vizyonları”nın da işe yaramadığını görmüşlerdir. Bir dönem için ABD pazarından bir şeyler çıkartabilirmiyiz arayışlarına girmişlerse de, bu pazarda iş yapabilmenin olanaksız olduğunu kısa sürede görmüşlerdir. Sonuçta, ellerinde sadece “AB vizyonu” kalmıştır. IMF programının mutlak mülksüzleştirme hedefinden kurtulabilmek için “AB” onların tek çıkış yolu olarak görünmektedir. Doğal olarak, tüm ekonomik öngörülerini ve siyasal ilişkileri “AB yandaşlığı” temelinde şekillendirilmeye çalışılmaktadır. Bu nedenle, bu kesimlere dayanan siyasal partilerin tümü “AB yandaşı” konumunda mevzilenmiştir.

Siyasal planda “merkez sağ”ın dağılımı olarak tanımlanan ve hangi partinin “merkez sağda toplanmayı” sağlayacağı üzerine yapılan girişimler ve spekülasyonların temelinde küçük ve orta burjuvazinin içinde bulunduğu ekonomik kriz yatmaktadır. Bu durum, mevcut ve yeni partilerin yapısını belirlemektedir.

ANAP, küçük ve orta sermaye kesimlerinin, hâlâ “İhracata yönelik sanayileşme” modeliyle eski gücüne yeniden kavuşacağını düşünen, bu nedenle sürekli “rahmetli Özal” söylemiyle hareket eden küçük bir kesimin desteğine sahiptir. Bu yönüyle ANAP, 1980’lerdeki “refah” döneminin özlemi içinde olanların, ama bu dönemin özgünlüğünü göremeyenlerin desteğine sahiptir. ANAP’ın biraz “vitrin” değişikliği ile eski “vizyonu” ve “misyonu”yla eski gücünü kazanacağını düşünmektedirler.

MHP, T. Özal’ın “İhracata yönelik sanayileşme” döneminin ürünü olan yeni “işadamları”nın “Türki Cumhuriyetler”i “arka bahçe” olarak (“hinterland”) kullanarak “birinci lige” çıkacaklarını düşünenlerin desteğine sahiptir. Özellikle “Türki Cumhuriyetler”de müteahhitlik faaliyetleri yürüten Yüksek İnşaat bu kesimin başını çekmektedir. MHP’nin hükümet ortağı olmasının getirdiği “devlet olanaklarını” kullanarak IMF politikalarından daha az etkilenmenin yollarını bulmuşlardır. Marmara depremi bu kesime kısa vadeli bazı olanaklar sağlamış olsa da, tüm varoluşları Bakü-Ceyhan boru hattı ve “Türki Cumhuriyetler”e yapılacak ihracat patlamasına bağlıdır. Telekom “direniş”iyle Aycell gibi kimi yeni iş alanları bulmuşlarsa da, “pastanın” küçüklüğü ve pay almak iste-

yenlerin büyüklüğü karşısında fazlaca bir işe yaramamıştır. Bu da, bazılarının MHP’den uzaklaşmasına neden olmuştur.

RP ya da FP ve bugün SP, küçük ve orta sermayenin “muhafazakar-dinci” kesimlerinin partisi olarak varlığını sürdürmektedir. Erbakan’ın “milli görüş”ü çerçevesinde ve yeni “İslam ülkeleri ortak pazarı” “vizyonu” ile 1995 seçimlerinde elde ettikleri “birliği” 28 Şubat “post-modern darbe”siyle kaybetmişlerdir. Erbakan’ın başbakanlığı aracılığıyla gerçekleştirebileceğini umdukları “İslam ortak pazarı”na göre yaptıkları yatırımlar, 1997 Asya kriziyle birlikte başlayan dünya ekonomik bunalımı sürecinde işe yaramaz hale gelmiştir. Ancak hâlâ umudunu kaybetmeyenler SP’yi desteklemeyi sürdürmektedirler.

Bu üç partinin “vizyon”larının “denenmişliği”yle ortaya çıkan durum, yeni arayışları gündeme getirmiştir. Bunun en fazla ilgi uyandıranı Tayyip Erdoğan’ın AKP’si olmuştur.

AKP, Tayyip Erdoğan’ın İstanbul belediye başkanlığı döneminde çizdiği görüntüye dayanmaktadır. Bugün için, 1980 sonrasında ANAP, MHP ve RP arasında gidip gelen, ancak “umdukları” bulamayan küçük ve orta sermaye kesimlerinin desteğini almış görünmektedir. “Sakalsız” şeriatçı, “faşist” olmayan milliyetçi, “namuslu” globalci görüntüsü çizen AKP, bu görünümüyle ANAP, MHP ve RP (SP)’den “umutlarını” kesenlerin partisi haline gelmiştir. Diğerlerinden farklı olarak hiç bir ekonomi-politikaya sahip değildir. Bu yönüyle “pragmatizmin” merkezi olmaya adaydır.

“Merkez sağ”da bu tablonun dışında kalan tek parti DYP olmaktadır.

DYP, Demirel’in cumhurbaşkanlığından ayrılmasından sonra ve Demirel’in girişimleriyle yeniden “yapılanma” içine girmiştir. Bu bağlamda, Tansu Çiller “yumuşatılmış”, “bencillikten” uzaklaştırılmış, deyim uygun düşerse, 1991’lerdeki konumuna çekilmiştir. Böylece Tansu Çiller’in Demirel sonrası uygulamalarıyla partiye “küsenler” yeniden partiye katılmaya ikna edilmiştir. Ancak işin içinde Demirel olduğundan, işler eskisinden farklı yürütülmektedir. Demirel, Tansu Çiller’in DYP’nin başına getirildiği 1993 sonrasında dersler çıkarmış görünmektedir. Dolayısıyla bir yandan DYP’nin “baş danışmanı” (ombisman) olarak görev yaparken, diğer yandan “tabela partisi” durumundaki

DTP'nin başına M. Ali Bayar'ı getirterek Tansu Çiller'e "alternatif" ortaya çıkartmıştır. Böylece DYP içinde Tansu Çiller'in eski tür bireysel çıkışlarının önü kesilmek istenmektedir.

Ancak DYP'nin bugün için "insanları heyecanlandıran" bir "vizyonu" bulunmamaktadır. Sadece geleneksel sağ politikanın (DP çizgisinin) geleneksel ve alışlagelen partisi görüntüsüne sahiptir. Bu yönüyle "medya"nın yaratmış olduğu "yeni oluşumlar"la şekillenen siyasal kargaşa görüntüsü karşısında "makul çoğunluğun" "istikrar ve süreklilik" beklentisine denk düşmektedir. Seçimlerde %1 oy alması bile olanaksız olan M. Ali Bayar'a verilen "medyatik" destek yedek güç olarak bekletilmektedir. Seçim sath-ı maili belirginleştiğinde M. Ali Bayar'ın büyük gösteriyle DYP'ye katılması şartı olmayacaktır. Böylece DYP'nin "vizyon" eksikliği kapatılmış olacaktır.

Tüm bunların dışında "sağ"da politik ilişkileri sürdüren küçük ve orta sermaye kesimleri de mevcuttur. Bunlar bölgesel düzeyde faaliyet yürüten sermaye kesimleri olduklarından, "ulusal" ölçekteki politikalarda bir yere sahip değillerdir. Ahmet Özal, Mehmet Ağar gibi "bağımsız" milletvekili seçtirtilme gücüne sahiptirler. Anayasa Mahkemesi'nin "il barajı"ı iptal etmesiyle birlikte ortaya çıkan bu güç ve olanak, bu kesimlerin meclis içinde yer alarak politik ilişkilerde söz sahibi olmalarını sağlamaktadır. Anayasa Mahkemesi kararı öncesinde, doğrudan siyasal partilerle seçim öncesi giriştikleri pazarlıklar ortadan kalkmıştır. Ancak "seçim yasası"nda yapılacak olası bir değişiklikle "bağımsız milletvekili" seçilmeyi zorlaştıracak hükümler konulması, bu kesimlerin olanğını da elinden alacaktır.

Görüldüğü gibi, kendilerini "merkez sağ" olarak tanımlayan ya da "merkez sağ"a "oynayan" düzen partilerinin politikalarında etkin olan küçük ve orta sermaye kesimleridir ve farklılaşmayı da bunların farklı sektörlerdeki faaliyetleri ve işbirlikçi-tekeli burjuvaziyle olan ilişkileri belirlemektedir.

Ancak "sağ"da meydana gelen ayrışmalarda zaman içinde etkinliğini artıran ve "sağ-sol" ayrımının ortadan kalktığı propagandasını yapan bir başka kesim daha bulunmaktadır.

Bunlar, T. Özal döneminde ortaya çıkmış ve giderek kendilerini güçlendirmiş olan yeni küçük ve orta sermaye kesimleridir. Özal

döneminin "işbirici" kesimleri olarak belli bir sermayeye sahip olmuş bu kesimler, "liberal ekonomi"nin aynı zamanda ideolojik savunucuları olarak ortaya çıkmışlardır. "Çağ atlama" söyleminin ateşli taraftarları ve propagandacıları olan bu kesimler, emperyalist tüketim metalarının ülke iç pazarına yoğun bir biçimde sokulmasının ve kitlelerin artan oranda tüketime yönlendirmelerinin ürünüdürler. Önemli bir kesimi turizm ve tekstil alanında faaliyet gösterirken, bir diğer kesimi emperyalist metaların ithalatçısı durumdadırlar. Ancak ortak özellikleri, doğrudan tüketime yönelik alanlarda faaliyet göstermeleridir. Bu alanlarıyla kendi içlerinde hazır giyim alanında (konfeksiyon) faaliyet gösteren kesimleri de kapsamaktadır. Bir dönem hızlı birer Özalcı olan bu kesim, Özal'ın siyasal etkinliğini yitirmesi ve ardından da ölmesiyle kendilerine yeni kimlik bulmaya yönelmişlerdir. Bir dönem YDH bünyesinde ve Cem Boyner'in çevresinde toplanma eğilimi içine girmişlerse de, bu hareketin seçimlerde hiçbir varlık gösterememesi üzerine, partili siyasal ilişkiler alanının dışına çıkmışlardır.

Kimilerinin "beyaz türkler" olarak tanımladığı bu kesimler, 1980 dünya ekonomik buhranı koşullarında ABD'de moda olan "yuppi" işadamları tipinin ülke içindeki uzantıları durumundadırlar. Bunlar, kendilerini "realist" ve "pragmatist" olarak tanımlayan, önlerine çıkan her "fırsatı" değerlendiren, hiç bir ahlaki, hukuki, ekonomik ve siyasal kural ve ilke ile kendisini bağlı hissetmeyen (bu nedenle "tabular"ın "yıkıcısı" olarak görünmekten hoşlanan) bir "post-modern burjuva" tipi çizmektedirler. Düşünce de "sol"cu, uygulamada "sağcı" olmakla övünen bu yeni küçük ve orta sermaye kesimleri, küçük-burjuva aydınlarının transformasyonu ile ortaya çıkmışlardır. Bu nedenle, belirgin bir siyasal çizgiye sahip olmadıkları için, "sağ"dan "sol"a her siyasal parti ve oluşumla yakın ilişki içindedirler. Ertuğrul Özkök gibi "gazeteci-işadamları" olabildikleri gibi, Murat Karayalçın gibi "sol-liberal" de olabilmektedirler.

Feodal üretim ilişkilerinin yukardan aşağıya tasfiye edilmesinin bir ürünü olan burjuvalaşmış toprak ağaları ve tefeci-bezirganların "torunları" olan bu kesimlerin ortak özelliği Avrupa ve Amerika'da eğitim görmüş olmalarıdır. Bu yüzden gençliklerinde "sol"a bulaşmışlardır ve kendilerini "68'li"

olarak göstermekten hoşlanırlar.

İyi eğitim görmüş “akıllı” insanlar olduklarını düşündüklerinden, yaptıkları işlerde ve ilişkilerde “açık” vermezler. Kimi zaman “entel” görünüm altında ve küçük bir hisse karşılığı ithalat ve ihracat işlerinde aracılık yaparlar. Aya İrini’de klasik müzik konserlerinin müdavimi oldukları gibi, Münir Nurettin Selçuk hayranıdır. “Mavi yolculuğu”, “tarih gezileri”ni keşfedenler ve bunları birer iş haline dönüştürenler onlardır. Nuri Çolakoğlu gibi ailenin “küçük ve yoksul” çocuğu olabilecekleri gibi, Kavala ve Cem Boyner gibi “veliaht” da olabilirler. Serdar Turgut gibi, ABD’de gazetecilik yaparken, aynı zamanda “ticaret ataşesi” gibi çalışırlar. Tüm hizmetlerinin karşılığında yüksek “maaş” ve küçük bir “yüzde” ile yetinirler. En gözde mekanları Paris’tir. Bu nedenle Paris büyükelçisi Sönmez Köksal’ın MİT müsteşarı olmasını da hararetle desteklemişlerdir.

Bu yeni “burjuva”lar için en ideal siyasal parti, “siyaset yapmayan” partidir. “Sağ”ın, “radikal sağ”ın ve “sol”un, “radikal sol”un “merkez”de buluşmasını isterler. Böylece düzen partileri arasındaki farklılıkların ortadan kaldırılmasıyla, siyasal iktidarın “teknokrat ve elit” bir grup tarafından daha iyi yönetileceğini savunurlar. Her ne kadar içlerinde “Bağdat caddesi magandaları” ve Laila sosyetesini mensupları bulunuyorsa da, bunu “hayatın çok renkliliği” olarak sunarlar. “Medya plaza”lardan ülkeyi yönetmekle uğraştıkları için, gün boyu iş ile politika arasında gidip gelirler. Kendi dışlarında kalan küçük ve orta sermaye kesimleri, bunların “yurtdışı” ilişkilerine bakarak, bunları aracılığıyla “lobi”cilik yaparak kendilerine yeni pazarlar bulacaklarını düşündüklerinden, zaman zaman bunların kuyruğuna takılabilmektedirler. Bu da, düzen partilerinin “sağ” kesiminde sürekli bir hareketliliğin bir başka

nedeni olmaktadır.

Seçim sath-ı mailine girilirken “sağ”da ortaya çıkan bu tablo, oligarşinin, özellikle de işbirlikçi-tekelci burjuvazinin siyasal etkinliğini yitirdiği anlamına gelmemektedir. Oligarşi, geçmiş dönemlerde olduğu gibi, sömürücü sınıflar arasında meydana gelen bölünmeler ve ayrışmalar karşısında “tarafsız” ve “sessiz” bir konumda kalmayı yeğlemektedir. Zaman zaman TÜSAD aracılığıyla “yörünge düzeltilmesi” yaparak, gelişmelerin kendi lehine sonuçlanmasını garanti altına alırken, “sağ”daki parçalanma ve ayrışmanın sonal olarak kendi lehine olduğunu çok iyi bilmektedir. Meydana gelebilecek “hesap dışı” gelişmeler ve oluşumlar karşısında, “sol”u ve genelkurmayı cepheye sürerek “balans ayan” yapabildiğinden, “tarafsız” ve “sessiz” konumunu sürdürme eğilimindedir.

Özellikle IMF’yle yapılan stand-by anlaşmasıyla başlatılan **mülksüzleşme** sürecinde, küçük ve orta sermaye kesimlerinin büyük ölçüde tasfiyesi sözkonusu olduğundan, oligarşinin “tarafsızlık” ve “sessizlik” politikasını terk etmesi sözkonusu değildir. Sömürücü sınıflar arasında birliği sağlayacak bir “consensus” arayışı içine girmemesinin nedeni budur. Bir başka deyişle, oligarşinin bugünkü politikası, ekonomik istikrar tedbirleri aracılığıyla ekonomik tasfiyeyi tamamlamak ve buna bağlı olarak siyasal parçalanmayı ortadan kaldırmaktır. Bu nedenle de, IMF ile yapılan stand-by anlaşmasının “gereklerinin yerine getirilmesi”nden başka bir konuyla uğraşmamaktadır. Onların Kemal Derviş “sevğisi”nin ardında yatan gerçek de budur.

Böylece Sakıp Sabancı’nın ortalıkta görünmediği bir seçim sath-ı mailine girilmiştir.

AB'ci "Sol": İşbirlikçiliğin Yeni Adayları

Seçim sath-ı mailine girildiğinde "sol", ül kemizin sınıfsal yapısına ve bu yapıdaki gelişmelere bağlı olarak "sağlaşma" sürecinde hızla ilerlemektedir. Daha tam deyişle, küçük-burjuvazinin sol kanadında 12 Eylül askeri darbesiyle başlayan "sağcılaşıma" süreci devam etmektedir. Amerikan emperyalizminin "globalizm"i ile Avrupa Birliği konusunda ortaya çıkan ayrışmalar, giderek AB konusunda yoğunlaşan ayrışmalara yerini bırakmıştır.

Şüphesiz burada içeriği boşaltılmış ve ne olduğu belirsizleştirilmiş "sol" kavramının ne anlama geldiği ortaya konulmadan, "sol"da meydana gelen gelişmeleri anlamak ve izlemek de olanaksızdır.

Devrim, devrimci mücadele, sosyalizm, emperyalizm, faşizm vb. kavramların içerikleri boşaltıldığı gibi, "sol" sözcüğünün de içeriği boşaltılmıştır. "Medyatik" dilde "sol", sosyal-demokratlardan sol-liberallere ve "radikal sol"dan legal "sol"a kadar değişik anlamlarda kullanılmaktadır. Bu dile göre, CHP, SHP, DSP, BCP, CDP, SİP, İP, ÖDP, EMEP, HADEP, YTP, YOH "sol" olduğu gibi, SODEV, ADD gibi "sivil toplum kuruluşları" da "sol"u temsil etmektedir.*

* SHP: Sosyal-Demokrat Halk Partisi (Murat Karayalçın), BCP: Bağımsız Cumhuriyet Partisi (Mümtaz Soysal), CDP: Cumhuriyetçi Demokrasi Partisi (Yekta Güngör Özden), SİP: Sosyalist İktidar Partisi (namı diğer "TKP"), İP: İşçi Partisi, ÖDP: Özgürlük ve Dayanışma Partisi, EMEP: Emegin Partisi, HADEP: Halkın Demokrasi Partisi, YTP: Yeni Türkiye Partisi (İsmail Cem-Hüsametdin Özkan), SODEV: Sosyal-Demokrasi Vakfı: (Ercan Karakaş), ADD: Atatürkçü Düşünce Demeği, YOH: Yeni Oluşum Hareketi (Yiğit Gülöksüz, İlhan Tekeli, Tarhan Erdem) vs. vs...

"Medya"nın "sol" kavramı içinde devrimci örgütler yer almadığından ("aşın sol"), tüm bunların ortak özelliği mevcut düzenin yasallığı çerçevesinde oluşturulmuş ve faaliyet yürüten siyasal parti ve hareketler olmasıdır. Bunlara eklenen "sol" sıfatı, ne tarihsel anlamda "sol"u, ne de sosyalist anlamda "sol"u ifade etmemektedir. İçlerinde İP, SİP, ÖDP, EMEP gibi "sosyalist" olduğunu söyleyenler olmakla birlikte, "medyatik sol", sosyalizm sözcüğünün dışında kalan, ama "sağcı" olduğunu söylemeyen herkesi kapsamaktadır. Bu tanımlama, aynı zamanda geniş halk kitlelerinin "sol" kavrayışına denk düşmektedir.

CHP ve DSP, 1960 sonlarında ortaya çıkan "sosyal-demokrat" kitle partileri olduklarından, hemen her durumda seçim sath-ı mailine girildiğinde "sol"un partisi olarak kabul edilmişlerdir. Devrimci mücadelenin yükseldiği dönemlerde "sosyal-demokratlar" ile devrimciler ("solcular") arasındaki sınır çizgileri belirginleşmiş olmasına rağmen, 12 Eylül sonrasında bu sınır çizgisi giderek silikleşmiş ve "sol", "solculuk" sosyal-demokrasi ile özdeşleşir hale gelmiştir. Özellikle "eski solcular"ın devrimci mücadeleyi terk ederek düzen içinde yaşamaya başlamalarıyla birlikte, bu özdeşleştirme daha da yaygınlaşmıştır.

ÖD Partisi, EMEP gibi "eski radikal solcular"ın kurduğu partiler ise, "medya" ile olan mesafelerine göre "sol" kapsamına alınmışlardır. Ancak "solcular" içinde meydana gelen ayrışmalara paralel olarak, ÖD Partisi, "medya"nın "sol" partiler kategorisinde CHP ve DSP'nin yanında yer almıştır.

Sözün özü, bugün "sol" kavramı, alabil-

diğine muğlak ve şekilsizdir. “Sağ”da meydana gelen ayrışmalara benzer ayrışmalarla bu muğlak ve şekilsiz “sol” kavramı, giderek ne olduğu bilinmeyen, sadece “sol” olarak sözü edilen oluşumları ifade eder hale gelmiştir. Ve “sağ”da olduğu gibi, bu muğlak ve şekilsiz “sol”da da ayrışmanın ağırlık noktasını küçük ve orta sermaye kesimleri içindeki ayrışma oluşturmaktadır.

“Eskimiş” kavramla ifade edersek, küçük ve orta sermayenin “liberal burjuva” diyebileceğimiz kesimlerinin siyasal temsilcisi olan CHP, heterojen yapısıyla, işbirlikçi-teknelci burjuvaziden büyük toprak sahiplerine kadar değişik kesimlerin partisi olarak “sosyal-demokrasi”ye evrilmiştir. Ancak emperyalist-kapitalist üretim ilişkilerinin gelişmesine paralel olarak ortaya çıkan sınıfsal farklılaşmalar ve zümreleşmeler, CHP içinde ayrışmalara neden olmuştur.

1980’lerde CHP içindeki ilk büyük ayrışma, küçük ve orta ticaret ve sanayi sermayesinin birbirinden farklılaşmasıyla ortaya çıkmıştır. Özellikle T. Özal döneminde başlayan “ihracat hamlesi”yle gelişen tekelleşmemiş ticaret burjuvazisi ile yeni emperyalist tüketim malları ithalatçısı kesimler, “dört eğilimi” birleştiren ANAP içinde yeterince etkin olmadıklarını düşünerek Erdal İnönü’nün başkanlığında kurulan SHP’ye yönelmişlerdir. Kalanlar ise, Bülent Ecevit’in DSP’si ile Deniz Baykal çevresinde toplanmışlardır.

SHP’nin 1989 yerel seçimlerinden birinci parti olarak çıkması bu yönelimi hızlandırmıştır. Özellikle 1923’den beri devlet bürokrasisiyle kendi çıkarlarını korumaya almış olan küçük ve orta sermaye kesimleri, 1991 seçimlerinden sonra “çağdaş” ve “yenilikçi” “bürokratları” (Murat Karayalçın) SHP’nin yönetimine getirmişlerdir. Özellikle Tansu Çiller’in başbakanlığı döneminde “Toplu Konut Fonu” aracılığıyla ticaretten müteahhitliğe sıçrama yapanlar, SHP içindeki ayrışmanın temel unsuru olmuşlardır. (Aynı dönemde, sağ partilerdeki müteahhitler ticarete sıçramışlardır.)

1995’de SHP ile yeniden açılan CHP’nin birleşmesiyle ortaya çıkan “yeni” CHP’nin genel başkanlığına Deniz Baykal’ın getirilmesi, “çağdaş” “solcular”ın partiden ayrılmasına ve küçük “sosyal-demokrat fikir kulüpleri” şeklinde faaliyet yürütmelerine yol açmıştır. Bu ayrışma, “sosyal-demokrat” hareket içinde yer alan “daha sol” küçük-bur-

juva aydınlarının da partiyi terk etmesiyle sonuçlanmıştır. Ayrılan bu “daha sol” küçük-burjuva aydınlarının küçük bir kısmı ÖD Partisi’ne geçerken, diğerleri İHV, Barolar Birliği, TMMOB gibi kuruluşların bürolarında politik kulis faaliyetlerine yönelmişlerdir.

1999 seçimlerinde CHP’nin barajı aşamayı TBMM dışında kalmasıyla birlikte CHP içinde ve dışında iktidar mücadelesi keskinleşmiş ve her kesim kendi ilişkisine göre yönetimi ele geçirmeye çalışmıştır. Ancak küçük ve orta sermayenin “liberal” kesimleri, gerek 1994 krizinden, gerekse 1997 Asya krizinden büyük ölçüde etkilendiklerinden ve çıkış yolu olarak “globalizmi” gördüklerinden, “yeni vizyon”lu Deniz Baykal safında yer almışlar ve Deniz Baykal yeniden partiye egemen olmuştur.

Deniz Baykal’ın “globalizm”e yönelen “yeni vizyonu” karşısında parti dışında kalan “sosyal-demokratlar” hızla “globalizm”e yönelmişlerse de, ortada boşluk olmadığından etkili olamamışlardır. 2000 yılında derinleşen ekonomik krize paralel olarak “globalizm”in Avrupa Birliği cephesini öne çıkaran yeni bir “sosyal-demokrat” oluşum ortaya çıkmaya başlamıştır.

Başını Murat Karayalçın, Fikri Sağlar, Erhan Karakaş’ın çektiği bu AB temelli “çağdaşlaşma projesi” sahipleri, mühendisler, mimarlar vb. aracılığıyla ticari ilişkiler içinde bulunan “sol” küçük ve orta sermaye kesimlerinin ekonomik krizle içine düştükleri durumdan “kurtaracak tek akıllı seçenek” oldukları propagandasına ağırlık vermişlerdir. Bu sayede, 1991-1993 döneminde kendilerine verilen desteği yeniden kazanmayı ummuşlardır. Ancak inşaat sektörünün tümüyle çökmesi, “Toplu Konut Fonu”nun işlevlerini yitirmiş olması, CHP’li belediyeler aracılığıyla sürdürülen müteahhit ilişkilerinin desteğini almalarını olanaksız kılmıştır. SO-DEV aracılığıyla yürütülen faaliyetler, “yeni oluşum hareketi” vb. ekonomik krizle birlikte küçük “baskı grubu” oluşturma çabasından öteye geçememiştir. “Solda birlik”, “yeni sol”, “yeni oluşum”, “çağdaş sol” vb. söylemlerle yürütülen çalışmalar seçim sathı mailine girildiğinde Murat Karayalçın’ın SHP’yi kurmasıyla bitmiştir.

Erdal İnönü’nün deyişiyle, “aslan sosyal-demokratlar” içindeki ayrışmanın diğer büyük kolu olan Bülent Ecevit’in DSP’si, 1995 sonrasında, özellikle de 28 Şubat sonrasında TÜSİAD’ın açık desteği ile güçlenmeye

başlamış ve 1999 seçimlerinden birinci parti olarak çıkmıştır.

1997 sonrasında işbirlikçi-tekkelci burjuvazinin TÜSİAD aracılığıyla DSP'ye verdiği destek, 1997 Asya kriziyle belirlenmiştir. DSP'den istenen, iç pazarda belli bir istikrar sağlayıcı tedbirler alınması ve "dış pazarlarda", yani "Türki cumhuriyetler"le kurulan ilişkilerin disipline edilmesi olmuştur. İç pazar konusunda politikalarda ANAP'a yaklaşan DSP, "dış pazarlar" konusunda MHP ile birlikte hareket etmek durumuna gelmiştir. Ve herkesin bildiği gibi, sonuç ANAP-MHP-DSP koalisyonunun kurulmasıdır.

Böylece DSP'nin iktidar oluşu kadar, iktidarda kalışı da, oligarşinin elinde olmuştur. Mayıs ayında TÜSİAD ilanı ile birlikte başlayan süreç, oligarşinin DSP'ye verdiği desteği kestiğinin açık ifadesidir.

Oligarşinin DSP'ye, daha açık ifadeyle, Bülent Ecevit'e verdiği desteği kesmesiyle birlikte, bu desteği kazanmak için sosyal-demokratlar arasında hızlı bir yarış başlamıştır.

Aynı süreçte, başını Mümtaz Soysal gibi "eski solcu profesörler" in çektiği "sol" hareket, 1997-1999 arasında iç pazarda istikrar sağlamaya yönelik uygulamalar sırasında DSP içinde yer almışken, "dış pazarlar" a yönelik disiplin hareketinde MHP ile işbirliği yapılması ve yeni "yükselen pazar" olarak AB'nin belirlenmesi ile DSP ile yollarını ayırmıştır. 1997-1999 döneminde TÜSİAD'ın DSP'ye verdiği desteği "ulusal burjuvazinin" "ulusal refleksi" gibi algılayacak kadar körleşmiş olan bu kesim, var olduklarını sandıkları "ulusal burjuvazi" nin partisini kurmak için yola çıkmışlar ve Temmuz sonunda "Bağımsız Cumhuriyet Partisi" ni kurarak gündemin dışına çıkmışlardır. (Benzer anlayışla Yekta Güngör Özden "Cumhuriyetçi Demokrasi Partisi" ni kurmuştur. Ancak Mümtaz Soysal'lardan daha sığ ve daha aptalca bir girişim olarak kalmaktan başka bir geleceğe sahip değildir. Ellerinde kalan tek umutları, "atatürkçü askeri darbe" yle hükümet olmaları.)

Kendilerini sosyal-demokrat olarak tanımlayan kesimlerde meydana gelen bu gelişme yanında, kitlesel hiç bir güce sahip olmamakla birlikte, "medyatik" ve "düşünsel" etkinliğe sahip olan "radikal sol" dan "makul sol" a ve "makul sol" dan "merkez sağa" doğru evrilen "marksist-liberal" ler "sol" olarak ortaya çıkmıştır.*

"Eski solcular", medyatik dilde ifade

edersek "eski radikal solcular" hayatlarını "idame ettirmek" amacıyla girdikleri iş ilişkilerine bağlı olan ÖD Partisi içinde toplaşmış olmakla birlikte, Avrupa Birliği'ne karşı tutum konusunda anlaşmazlığa düşerek ayrılmışlardır. ÖD Partisi'ni tümüyle eline geçiren eski "DY" liler, "Emeğin Avrupası ile birleşmek" için AB'ye "evet" derken, diğerleri "hayır" demişlerdir. "İnsancıl küreselleşme" yanlısı olmakta anlaşılan bu kesimlerin AB konusunda, üstelik "Emeğin Avrupası ile birleşmek" gibi "küresel" ve "çoklukcu" söylemde ayrışmaları AİHM'den para kazananlar ile kazanamayanların ayrışmasına benzer bir tablo oluşturmuştur. Bir başka deyişle, AB tarafından "fonlananlar" ile "fonlanamayanlar" ayrışmıştır.** AB tarafından "fonlanamayanlar" Akın Birdal, vb.'nin öncülüğünde yeni parti kurmaya yönelmişlerse de, seçim sath-ı mailine girildiği şu aşamada, henüz kuruluşu tamamlayamamışlardır.

AB "yandaşlığı" konusunda sağ ve "sol" ile birlikte anılan diğer kesim ise HADEP'tir.

HADEP, PKK hareketinin evrimine uygun bir evrim izlemiştir. DEP'le başlayan "radi-

* Doğan Medya Grubu'nun "entelektüel" gazetesi *Radikal* çevresinde toplanmış olan "eski marksist", yeni "globalist" küçük-burjuva aydınları arasında ortaya atılan bu "marksist-liberal" tanımına, kimi "eski solcu" olabilir derken, kimileri "kuru su" diyerek dalga geçmekle yetinmişlerdir. Burada "marksist-liberal" diye birşeyin olup olmaması önemli değildir. Yapılmak istenen solda kavram kargaşası yaratmaktan ibarettir.

** ÖD Partisi'nden ayrılanlar arasında bulunan Filiz Koçali'nin içinde yer aldığı Pazartesi kadın dergisi konusunda *Evrensel* gazetesinde şöyle bir haber yayınlanmıştır:

"Pazartesi projesi, 1993'te, daha sonra başka iki vakıfla birleşerek Heinrich Böll Vakfı adını alan Frauenanstiftung (FAS) adlı feminist vakfa sunulan 'proje'nin kabul edilmesi ile hayat buluyor... Nisan 1995'ten itibaren yayını sürdürülen derginin, başlangıcından itibaren hemen tüm bütçesini karşılayan Alman Heinrich Böll Vakfı'nın desteğini, cezaevlerine yönelik 'Hayata Dönüş' operasyonunda vücudu yanan kadın mahkumlardan birinin dergi kapağına taşınması üzerine kestiği belirtiliyor." (*Evrensel*, 26 Haziran 2002)

Evrensel bu olayı şöyle yorumluyor:

"Pazartesi'nin başına gelenler, AB'ye girişin en önemli vaatlerinden olan ifade özgürlüğünün, Avrupa'daki sınırlarını da görmek bakımından hayli önemli. E, hiçbir yardım karşılıksız olmuyor! Muhalefet iddiasındaki bir yayının düştüğü hal ise holdinglerin güvenli kanatları altında palazlanan medyamızla acı bir benzerlik sergiliyor. Çok eski bir deyimle tescillendiği gibi, parayı veren düdüğü çalıyor..." (agy)

kallık” giderek legalizme ve uzlaşmacılığa doğru evrilerken bugünkü HADEP’e ulaşırken, PKK’nin aynı yöndeki evrimiyle paralellik oluşturmuştur.

Sınıfsal olarak “Türk” oligarşisi* ile işbirliği geliştirememiş ve 12 Mart sonrasında uygulanan politikalarla sürekli güç kaybeden Kürt feodal aşiret reislerine dayanan HADEP, 1990 sonrasında gelişen “küreselleşme”yle birlikte ortaya çıkan yeni Kürt küçük ve orta sermayesinin artan etkinliğine sahne olmuştur. İlk dönemde Irak’la “sınır ticareti” yapan “ihracatçı” Kürt tüccarlarının etkinliği, 1991 Körfez Savaşı’yla birlikte azalmaya başlamış ve İstanbul-Bursa temelli ticari ilişkiler öne geçmeye başlamıştır. Kürt köylerinin boşaltılmasıyla Batı Anadolu’ya göç eden nüfustaki büyük artış, aynı zamanda ucuz işgücü kaynağı yaratmıştır. Bu ucuz işgücü, “Kürt kimliği” söylemiyle istihdam edilirken, ticari ilişkilerin Avrupa’ya yönelmiştir. Avrupa’daki yarım milyona yakın Kürt ilticacılarının varlığıyla kendi “pazarını” oluşturan ve bu “pazarda” sermaye birikimi sağlayan yeni “kuşak” Kürt burjuvazisi, kaçınılmaz olarak “Türk” oligarşisi ile uzlaşmaya yönelmiştir. Para ve meta ilişkilerinin zorunlu kıldığı yasallık ve devlet ilişkileriyle belirlenen bu uzlaşma, AB konusunda öne çıkan “Türk” küçük ve orta sermaye kesimleri ile uzlaşmaya dönüşmüştür. Artan “Türk-Kürt” limited şirket ortaklıkları, bu “uzlaşmanın” mekanları olarak ortaya çıkmıştır.

Ancak sermaye birikiminin temel kaynağı, “Türkler”den tecrit edilmiş Kürt nüfusu olduğu için, bu “uzlaşma”, hiç bir biçimde “Kürt kimliği”nin terk edilmesi yönünde bir eğilim ortaya çıkarmamıştır. Bir dönem “dağdaki gerilla”yı bir “pazarlık kozu” olarak kullanan bu “yeni” Kürt işadamları, dönüşüme bağlı olarak “Kürt kimliği”ni “pazarlık kozu” haline getirmişlerdir. HADEP’in “Kürt kimliği”ne bağlılığını sürdüren Kürtler üzerindeki kesin ve mutlak egemenliği seçim sath-ı mailine girildiğinde “TBMM’de

dengeleri değiştirecek” bir özelliğe sahip görüldüğünden, daha büyük bir “pazarlık kozu” haline gelmektedir.

ÖD Partisi başta olmak üzere legalist “sol”un büyük iştahla “seçim ittifakı” kurmaya çalıştığı HADEP’in, “Kürt kimliği” etrafında toplanmış Kürt nüfusu üzerindeki mutlak etkisini kullanarak, daha büyük ticari ilişkiler geliştirmenin bir aracı haline geldiği ise hiç hesaba katılmamıştır.

Görülebileceği gibi, “sağ”da olduğu gibi, “sol”da da meydana gelen siyasal ayrışmalar ve politikaların temelinde (ulusal köken ayırımı yapılmaksızın) küçük ve orta sermaye kesimleri bulunmaktadır. “Reel sektör” olarak muğlaklaştırılan bu sermaye kesimlerinin sanayi ve ticaret alanlarında faaliyet yürütenlerinin ekonomik kriz koşullarında ortaya çıkan varlık sorunu, mali kaynak ve pazar sorununu her şeyin önüne geçirmiştir.

Mali kaynak (ucuz kredi) ve pazar sorununu çözemeyen küçük ve orta sermaye kesimlerinin uygulanan IMF politikaları ile kesin ve mutlak olarak mülksüzleştirilmeleri AB’yi bir “kurtarıcı” haline getirmiştir. Onlara ve “akıl hocalarına” göre, AB ortaklığı, IMF koşullarından kurtulmanın da bir aracı olacaktır. (“Kürt işadamları”, AB’nin, aynı zamanda Kürt “pazarı”nın “özerklik” çerçevesinde sürekli hale getirilmesini sağlayacağını varsaymaktadırlar.) Bir bakıma, üstü örtük bir “ABD’li IMF’ye karşı IMF’siz AB” mantığı egemendir.

“İyi eğitim görmüş, bir kaç yabancı dil bilen, Avrupa kültür değerlerini özümsemiş entelektüel aydınlar”ın eski “sol” görünümünün böyle bir ortamda yüksek kazanç aracı olacağı varsayılmaktadır. Sağcısından solcusuna, her türden “işadamı”nın “kültürel faaliyetler”de gösterdikleri “performans”ın ardında yatan da budur. Deyim uygun düşerse, “kırk yıllık” MHP’li Karamehmetler “eski solcular”ın hızlı bir “sponsoru” haline gelirken, Erbakan şeriatçılarının Kanal 7’si bu solcuların “platformu” görünümünü kazanabilmiştir. Aydın Doğan’ın *Radikal* gazetesi etrafında topladığı ve bu gazetenin “yazarlığı” ile para kazanan “globalist” küçük-burjuva “sol geçmişli” aydınların yanında kolayca diğer “solcular”ın yer almasının nedeni de aynıdır.

Kendilerine yönelik bu “teveccühü” gören “sol geçmişli” küçük-burjuva aydınları ise, tüm zamanların en “aranılan ve bulunmaz hint kumaşı” oldukları düşüncesine

* Ülkemizde ya da başka bir geri-bıraktırılmış ülkede ulusal kökene göre oluşmuş farklı oligarşiler ve oligarşik yönetimler sözkonusu değildir. Ancak Kürt hareketinin içinde egemen unsur durumunda bulunan küçük-burjuva milliyetçiliği, Türkiye’deki her şeyin önüne “Türk” ya da “Kürt” sözcüklerini eklemektedir. Bu yolla “Kürt kimliği”ni ve ulusal kökene göre ayrışmayı koruyabileceklerini sanmaktadırlar. Bugün için, bu konuda başarılı sayılsalar bile, bu “başarı” bugünün değil, geçmişin ürünüdür.

iyice saplanıp kalmışlardır. Onlar, dünyanın kendi etrafında döndüğünü düşünerek, nereye el atsalar orayı “altına” çevireceklerini düşündüklerinden, kendilerini “simyacı” sanmaktadırlar. Bu da, onların dünü ve yanını hesaplamaksızın yaşama ve “fikir üretme” hastalığının nedeni olmuştur.

Bugün seçim sath-ı mailine girildiğinde, büyük ölçüde “sosyal-liberal” temelde “sol birlik” yanlısı ilan edilen Kemal Derviş’in etrafında toplanma eğilimindedirler. Böylece “marksist-liberal”, “sol liberal”, “sosyal-liberal” ve “sağ-liberal” olarak “çağdaş çoğunluk”tan “makul çoğunluğa” kadar her kesimi toplayan bir “sosyal-liberal çoğunluk” oluşturacaklarını düşünmektedirler.

Gerçekte ise, tüm sözcük ve kavram kalabalığı ve keşmekeşi içinde varabildikleri tek ortak yer “**neo-liberalizm**” olmaktadır.

Onlar, “neo-liberalizm”in 1980’lerdeki “altın çağı”nda T. Özal’ın gerçekleştirdiği “birliği” Kemal Derviş’in etrafında yeniden gerçekleştirileceklerini sanmaktadırlar. IMF uygulamalarıyla sürekli mülksüzleşen küçük ve orta sermayenin “ideologsuz” oluşlarından yola çıkarak kendi etraflarında toplanacağını düşünmektedirler. PKK’nin tasfiye sürecini tamamlamasıyla HADEP’in daha “özerk” hareket edeceğini hesaplayarak, “AB” temelinde “neo-liberal ittifak” a katma planları yapmaktadırlar.

Ankara’daki mühendis ve mimar büroları ile “Toplu Konut Fonu”ndan “fonlanan” inşaat şirketlerinde ortaya çıkan, giderek “İstanbul yaklaşımı”yla genişleyen ve Kemal Derviş’in “yakın arkadaşları” ve “meclis muhabirleri” aracılığıyla Ankara Hilton kulislerine taşınan bu “neo-liberal ittifak”, küçük-burjuva aydınlarının kaypak sınıf özellikleriyle varolmaya çalışmaktadır.

Bunların tüm ekonomi-politikası, Kemal Derviş’le birlikte arkalarında olacağını varsaydıkları IMF ile “sosyal-liberal stand-by anlaşması” yaparak ve “AB uyum yasaları” aracılığıyla “katı, hantal merkezi devleti”, “yerel yönetimlere” geniş yetkiler tanıyan “adem-i merkeziyetçi” bir yapıya dönüştürerek, “yerel yönetimlere” (belediyelere) daha fazla kaynak aktarmaya dayanmaktadır. Bu yolla, hem inşaat alanında faaliyet gösteren “reel sektör” e “talep” yaratabileceklerini, hem de kendilerini, SHP döneminde olduğu gibi, “yerel yönetimler” aracılığıyla beslemeyi hesaplamaktadırlar. HADEP içinde “belediye başkanları”nın gücünü bildiklerinden,

bu planlarının destekleneceği kanısındadırlar.

Bütün sorun, “kerameti kendinden menkul” sayan bu küçük-burjuva aydınları ile küçük ve orta sermaye kesimlerini bir araya getirmektir. Bunun için ise, işbirlikçi-tekeli burjuvazinin “büyük patron”luğuna ihtiyaçları vardır. Bülent Eczacıbaşı’nın Kemal Derviş’le birlikte siyasete gireceği söylentileri bu “büyük patron” ihtiyacının bir yansıması durumundadır. Böylece küçük ve orta burjuvazinin “makus talihi” olan oligarşiye yedeklenmekten kurtularak, yaşamlarında ilk kez oligarşiyi yedekleyebilecekleri bir “tarihi fırsat” yakaladıklarını düşünerek gözleri kamaşmıştır, bir adım ötesini göremeyecek hale gelmişlerdir. Bu “tarihi fırsat”ı kaçırmamak için, yapamayacakları ve satamayacakları hiç bir şey yoktur. Ama tek unuttukları şey, yine tarihtir.

“Hegel, bir yerde, şöyle bir gözlemde bulunur: bütün tarihsel büyük olaylar ve kişiler, hemen hemen iki kez yinelenir. Hegel eklemeyi unutmuş: birinci kez trajedi olarak, ikinci kez komedi olarak. Danton’a göre Caussidière, Robespierre’e göre Louis Blanc, 1793-1795’in Montagne’ına göre 1848-1851’in Montagne’ı, amcasına göre yeğeni. Ve, 18 Brumaire’in ikinci baskısına eşlik eden koşullarda gene aynı karikatürü görüyoruz.

İnsanlar kendi tarihlerini kendileri yaparlar, ama kendi keyflerine göre, kendi seçtikleri koşullar içinde yapmazlar, doğrudan veri olan ve geçmişten kalan koşullar içinde yaparlar. Bütün ölmüş kuşakların geleceği, büyük bir ağırlıkla, yaşayanların beyinleri üzerine çöker. Ve, onlar kendilerini ve şeyleri, bir başka biçime dönüştürmekle, tamamıyla yepyeni bir şey yaratmakla uğraşır görüldüklerinde bile, özellikle bu devrimci bunalım çağlarında, korku ile geçmişteki ruhları kafalarında canlandırır, tarihin yeni sahnesinde o saygıdeğer eğreti kılıkta ve başkasından alınma ağızla ortaya çıkmak üzere, onların adlarını, sloganlarını, kılıklarını alırlar.”*

Ve bugün küçük-burjuva aydınlarının

* Marks, *Louis Bonaparte’in 18 Brumaire’i*, Seçme Yapıtlar, Cilt: I, s. 477-478.

desteğinde Kemal Derviş, “misyonu”yla, “vizyonu”yla, söylemiyle ve yöntemiyle “ekonomiden sorumlu devlet bakanlığı”ndan başbakanlığa ve nihayet cumhurbaşkanlığına giden T. Özal kılığında ortaya çıkartılmıştır.

Kemal Derviş, “II. Özal” olarak sahneye çıkarken, I.’sinin yaptığı gibi, devlet iç borç stoğunu artırarak işe başlamıştır.

Küçük bir kıyaslama yapmak gerekirse, I. Özal döneminde (1984-1991) devlet iç borç stoğu, 3.173 milyar TL’den (12 milyar \$) 97.647 milyar TL’ye (24 milyar \$) çıkmıştır.

Kemal Derviş döneminde ise (2001-2002), iç borçlar, 36 katrilyon TL’den 126 katrilyon TL’ye çıkmıştır. Yani 36 milyar dolardan 93 milyar dolara çıkmıştır.* İç borçların GSMH’ya oranı ise, %29’dan %90’a ulaşmıştır.

Görüldüğü gibi, “I. ve II. Özal” dönemlerinde devletin artan iç borçlanması temel bir olgudur ve bu iç borçlanmanın faizleriyle sağlanan bir değer transferi, “kâr” sözkonusudur. Ekonomik dilden ifade edersek, bütün sermaye kesimleri, her iki dönemde de, faaliyet dışı gelirlerinde (hazine bonusu faizleri) büyük artışlar sağlamışlardır. Bir diğer deyişle, para ile para kazanılmıştır.

Küçük ve orta sermaye kesimlerinin T. Özal dönemindeki “altın çağı” bu sayede yaratılmıştır. Ancak Kemal Derviş döneminde ise, artan iç borçlanmadan büyük kâr sağlayan kesimler “büyük bankalar” ve bunların sahibi tekelci burjuvazi olmuştur. İşte

bu nedenden dolayı, Kemal Derviş’in üzerine giymeye çalıştığı II. Özal elbisesi, tüm söylemine karşın, eğreti durmaktadır ve küçük ve orta sermaye kesimlerinin bütünsel bir desteğini alması sözkonusu değildir.

“Genel olarak, devlet kredisinin oynaklığı, devlet sırlarını bilmek, bankacılara olduğu gibi onların meclislerdeki ve tahttaki yandaşlarına da, devlet tahvillerinin geçerli fiyatında görülmemiş ve ani dalgalanmalar yaratma olanağını veriyordu, ve dalgalanmaların değişmez, sürekli sonucu, ancak bir küçük sermayedarlar yığınının yıkımı ve büyük spekülâtorlerin akıl almaz bir hızla zenginleşmesi”ni** sağladığından, Kemal Derviş’e yakın duranlar, bu zenginleşme yolunun yolcularıdır. Sağda yer alan küçük ve orta sermaye kesimleri bu durumu yaşayarak öğrendikleri için, “sağ-liberaler” olarak bile Kemal Derviş’e destek vermek durumunda değillerdir.

İşte seçim sath-ı mailine girildiğinde “sol” görünüm altında “politika” yapan küçük ve orta burjuvazinin siyasal görünümü budur. Bu görünüm, bürolarda, otel lobilerinde yapılan planlar, gizli görüşmeler ve pazarlıklarla aday listelerinin Yüksek Seçim Kurulu’na verileceği son güne kadar devam edecektir. Herkesin bilip hiç konuşmadığı 2003 yılında yapılacak büyük dış borç ödemelerinin gereği olarak ortaya çıkacak olan yeni mülksüzleşme dalgasından kurtulma çabalarının ne kadar belirleyici olacağını ise zaman gösterecektir.

* Ortalama dolar fiyatı, 2000 için 1.000.000 TL ve 2002 için 1.350.000 TL olarak alınmıştır.

** Marks, *Fransa’da Sınıf Savaşmaları (1848-50)*, Seçme Yapıtlar, Cilt: I, s. 251.

AB İlanları ve “Ulusalçı” Faşistler

Avrasya Stratejik Araştırmalar Merkezi (ASAM)

7 Haziran günü Cumhuriyet gazetesinde tam sayfa ilan olarak yayınlanan, İlhan Selçuk'un ifadesiyle “ağırlıklı olarak iş çevrelerinin yer aldığı 174 imzalı AB bildirisine karşı” “bildiri” şu sözlerle başlıyordu:

“Türkiye Cumhuriyeti’ni Kuran Türk Ulusuna

Aşağıda imzaları bulunan bizler; **Türkiye Cumhuriyeti’ne olan vatandaşlık bağımız ve aydın sorumluluğumuzun bir gereği** olarak aşağıda belirtilen hususları **Atatürk’ün** ifadesi ile **Büyük ve Soylu Türk Milleti’nin** dikkatine sunmaktan onur duyuyoruz.”

Daha ilk cümlesinde milliyetçilikten öte ırkçılık ve şovenistlik salyaları akıtarak başlayan “AB karşıtı ilan-bildiri”, altına imza atanların niteliğini açıkça ortaya koymaktadır. Ancak bu ilan-bildiriye “ilginç” kılan, ilan olarak sadece Cumhuriyet’te yayınlanması ve 133 imzanın içinde “gazeteci-yazar” Attila İlhan, Prof. Dr. Sina Akşin, Anıl Çeçen, “Türk-İş genel başkan danışmanı” ünvanlı Yıldırım Koç gibi bazı “solcu”ların ve “kemalistler”in yer almasıdır.

133 imzaya bakıldığında, bildirinin üslubundan bildiriye bizzat kaleme aldığı anlaşılıyor. Prof. Dr. Ümit Özdağ’ın yanında tüm faşist öğretim üyelerinin ve değişik faşist kuruluşların temsilcilerinin yer aldığını görüyoruz.

İlan-bildirinin yayınlanış tarihi ise, “Doğan Medya Grubu”nun Bülent Ecevit ile MHP’ye bütün gücüyle yüklendiği zaman dilimiyle çakışmaktadır. Bir bakıma, bu 133 imzalı ilan-bildiri, köşeye sıkıştırılmaya çalışılan MHP’yi desteklemeyi amaçlamıştır. Özellikle

le Devlet Bahçeli’nin 4 Haziran günü yaptığı konuşmada küçük-burjuva aydınlara yönelik tehditi karşısında, bu ilan-bildiri, bir arka çıkma, destekleme ilanı olmuştur.

“Bugün, **Avrupa Birliği’ne teslimiyetçi bir tavır ile girme politikası** izleyen zümreler, devlet kaynaklarının soyulmasının, rantiyeye sınıfının oluşturulmasının, ülkenin bir borç batağı içine sürüklenmesinin ve ülkenin IMF tarafından yönetilen bir ülke haline getirilmesinin baş sorumlulardır. Bu zümre, yurdumuzun ekonomik, kültürel, eğitimsel, hukuksal ve hatta siyasi bağımsızlığını sona erdiren adımların atılmasından hiç çekinmemekte, hiçbir rahatsızlık duymamaktadır.” (İlan-Bildiri)

Devlet Bahçeli ise, 4 Haziran tarihli konuşmasında şöyle diyordu:

“Bizlerin, partimize sürekli dil uzatmayı marifet zanneden **teslimiyetçi zihniyet sahiplerinden** beklenmemiz, çok fazla değildir. Bunların uluslararası gelişmelere çok yönlü bakmaları ve Türkiye’nin haklarını asgarî düzeyde de olsa gözetmeleri yeterlidir.”

Görüldüğü gibi, “AB karşıtı” 133 imzalı bildiri, büyük ölçüde Devlet Bahçeli’nin 4 Haziran tarihli grup toplantısında yaptığı konuşmada söyledikleriyle benzer ifade, kavram ve yargılara sahiptir. Buna rağmen, “solcu” yazar, bilim adamı ve sendikacılar bu görüşlerin altına imza atabilmişlerdir. İlhan Selçuk’un 8 Haziran tarihli yazısıyla “ulusalçı” ve “ulusal değerlerin savunucusu” bir konuma oturtulmaya çalışılan bu ilan-

bildiri, sözcüğün tam anlamıyla faşist MHP'nin görüşlerini içermektedir ve onun "bilim adamı ve sendikacı" destekçileri tarafından sunulmuştur. Bildiri-ılanda yer alan "devlet kaynaklarının soyulması, rantıye sınıfının oluşturulması, ülkenin bir borç batağı içine sürüklenmesi ve ülkenin IMF tarafından yönetilen bir ülke haline getirilmesi" gibi ifadeler, MHP'nin hükümet ortağı olduğu ve tüm bu gelişmelerin altında imzası bulunduğu gerçeğini değiştirmemektedir. Tam tersine, MHP'nin IMF ile Aralık 1999'da imzalanan stand-by anlaşması sonrasında kendilerini bunun dışında gösterme çabalarının bir yansıması durumundadır.

İlan-Bildiri'nin en temel özelliğinden birisi de, faşist MHP ile olan ilişkisinin yanında, faşistlerin üniversite ve devlet kurumları içinde nasıl etkin konumlara ulaştığını göstermesidir.

Faşistlerin üniversitelerde ve devlet kurumları içinde etkin konumlara gelmelerinin en tipik örneği ise, başını Prof. Dr. Ümit Özdağ'ın çektiği ASAM (Avrasya Stratejik Araştırmalar Merkezi) oluşturmaktadır.

"ASAM'ın Misyonu

ASAM'ın hedefi önyargılı ve partizan bir anlayıştan tamamen uzak, disiplinler arası bir yaklaşım ile yüksek kaliteli, objektif stratejik analizler yapan uzmanları bir araya getirmektir. ASAM'ın bilimsel bir teorik temelle oturan çalışmalarının amacı gerçekçi analizler ve etkili çözümler üretmektir. ASAM'ın hedefi siyasal ve ekonomik karar alıcılara somut bilgiye dayanan değişik karar seçenekleri üretmektir.*

ASAM'ın bu misyon tanımının da gösterdiği gibi, söylemde "ilerici, ulusalcı" bir kimlik öne çıkartılırken, yapılan "sivil istihbarat faaliyeti"dir. Bu özelliğiyle oluşturulan ASAM, Ümit Özdağ ve ekibininin 1995-1997 yılları arasında, doğrudan MİT ve JİTEM'e bağlı olarak yürütülen "istihbarat faaliyetleri"nin, 1999 Şubat'ında A. Öcalan'ın yakalanmasıyla birlikte "sivilleştirildiği" bir kurum durumundadır.

Alpaslan Türkeş'in "dava arkadaşı", 27 Mayıs döneminde Milli Birlik Komitesi içinde giriştiği darbe "teşebbüsü"nü ortağı ve CKMP'yi ele geçirmede "yardımcısı" ve ilk

milletvekili olan Muzaffer Özdağ'ın oğlu olan Ümit Özdağ'ın MİT-JİTEM'le birlikte gerçekleştirdiği ilk istihbarat çalışması "1995 senesinde Güneydoğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu'dan Batı Anadolu'ya göçen toplam 10.662 yurttaş üzerinde bir saha araştırması"*** olmuştur.

Bu "saha araştırması"nda gösterdiği "performans", Ümit Özdağ'ın "1996 senesinde Dışişleri Bakanlığı bünyesinde üç aylık bir süre için geçip Kuzey Irak'ta Erbil ve Süleymaniye'de sosyo-ekonomik bir saha araştırması"**** yapmasını sağlamıştır.

Bu alanda yaptığı son "saha araştırması" ise "1997 Ağustos'unda Bitlis'te dağ köylerinde" gerçekleşmiştir.

Görüleceği gibi, Ümit Özdağ, "büyük araştırmacı" ve "analist" olarak, 1996 yılında hiç kimsenin gitmeye bile cesaret edemediği Kuzey Irak'a geçerek üç ay "araştırma" yapabilmiş ve 1997 yılında Bitlis'in "dağ köylerinde" bulunabilmiştir.

Ümit Özdağ, bu "saha araştırmaları"nı "Türkiye, Kuzey Irak ve PKK, Bir Gayri Nizami Savaşın Anatomisi" adıyla kitap haline getirerek, yaptığı işin "gayri nizami savaş"ın bir parçası olduğunu da göstermiştir. Daha tam deyişle, Prof. Dr. ünvanlı Ümit Özdağ, 1995-1997 yılları arasında PKK'ye karşı yürütülen kontr-gerilla faaliyetlerinde yer almış bir "istihbarat" elemanıdır. Bu kimliğiyle, bu dönemde "sağ olarak ele geçirilmiş" PKK'lilerin "sorgulannda"***** bizzat bulunmuştur. Onun "PKK uzmanlığı" da buradan gelmektedir. Ve bu "uzmanlığını" A. Öcalan'ın 36 klasör tuttuğunu söylediği "sorgusunda" da göstermiştir.

Yine Ümit Özdağ'ın bu faaliyetlerinin gösterdiği diğer bir gerçek de, aynı dönemde PKK "itirafçıları"yla birlikte olduğu ve onlarla yürütülen "karşı propaganda"yı yönettiğidir.

A. Öcalan'ın yakalanması ve ardından PKK'nin tasfiye sürecine girmesiyle birlikte "gayri nizami savaş uzmanı" olarak Ümit Özdağ'a "resmi" iş kalmadığından "sivil" bir iş bulunmuştur. İşte ASAM, gelecekte yeniden kullanılabilinecek, "sivil" elbise giydirilmiş kontr-gerillanın istihbarat örgütü duru-

** ASAM tarafından yayınlanan Ümit Özdağ'ın biyografisinden.

*** agy.

**** Ülkemizde herkes "sorgu"nun nasıl yapıldığını çok iyi bilmektedir: İşkence.

* ASAM'ın kendi tanıtım yazısından.

mundadır. Görülen odur ki, yakın gelecekte olası yeni “iş” ortaya çıkma olasılığı fazla görmediğinden, “titreyerek” aslına dönmüştür. Bugün ASAM, MHP'nin “disiplinler arası yaklaşım” söylemiyle politik istihbarat kuruluşu haline gelmiştir.

İşte bu Ümit Özdağ'ın kaleme aldığı “AB karşıtı” ilan-bildiri, bir MİT-JİTEM istihbaratçı ve sorgucusunun neler yapabileceğini göstermesi açısından da önem taşımaktadır. Olabildiğince “millet” yerine “ulus”, “milliyetçilik” yerine “ulusalcılık”, “vatanseverlik” yerine “yurtseverlik” sözcükleri kullanarak kaleme alınmış olan bu ırkçı, şovenist ve faşist ilan-bildiri, aynı zamanda, anti-emperyalist mücadele açısından pratik ve ideolojik sonuçlar ortaya çıkarmaktadır.

Kendilerini “kemalist” olarak tanımlayan, ancak “anti-emperyalist”, “demokrat” ve “yurtsever” olarak kabul eden küçük-burjuva aydınlar, anti-emperyalist ve anti-oligarşik devrimci mücadelelerin, ülkemizde ve dünyada gerileyişiyle önemli bir perspektif kaymasına uğramışlardır. Eskiden “sol”un bir parçası olarak kendilerini tanımlayan bu kesimler, bugün ülkemizde uygulanan IMF politikaları karşısında kendilerini çaresiz ve yalnız hissettiklerinden, “sol-ulusalcılık”tan “ırkçı-milliyetçiliğe” kaymaktadırlar. Faşist MHP'nin Devlet Bahçeli'yle “vitrin” ve söylem değiştirmesi bu kayışı pratik işbirliğine dönüştürmüştü de, arka planında Ümit Özdağ gibi “bilim adamları”nın yürüttüğü örgütlenme faaliyetleri bulunmaktadır.

Çoğu eski dönemin “sol cunta” ve Doğan Avcıoğlu'nun temsil ettiği “ulusal kalkınma politikası” yanlısı olan bu “kemalistler” 12 Mart döneminde ordu ve bürokrasi içinden tasfiye edilmeleriyle kaybettikleri yeri ve gücü, yeni “ittifaklar”la kazanacaklarını ummaktadırlar. Cumhuriyet gazetesi çevresinde toplanan ve Cumhuriyet gazetesinin politik görüşlerinde ifadesini bulan bu umut, giderek “Osmanlı-Türkçü” bir zemine oturmaktadır. Zaman zaman TÜSİAD tarafından da desteklenen MHP'nin “bölgesel süper güç” olma hayalinin etkisinde kalmaktadırlar. “Adriyatik'ten Çin Denizi'ne kadar Türk dünyası”nın ortaya çıkardığı büyük bölgesel pazar ve pazanın sömürülmesiyle elde edilecek büyük sermaye birikimi ile “ulusal kalkınma”nın gerçekleşeceğini düşünmeye başlamışlardır. Böylece, onların anti-emperyalizmi, “Türki cumhuriyetler”in “hinterland” olarak kullanılmasıyla

sağlanacak bir “ulusal sermaye” ve “ulusal burjuvazi” yaratmaya dayandırılmaya çalışılmaktadır. Böylece, “ulusal bağımsızlığın” yolunun “Türki cumhuriyetler”in sömürsüyle elde edilecek sermaye birikimiyle sağlanacağını düşündüklerinden, bu sermaye birikimi için “bölgesel askeri müdahale gücü” olunmasına karşı durma eğiliminde değildirler.

Kurtuluş Cephesi'nin geçen sayısında (67. sayı) “*Kıyısından Köşesinden, Demagogik ve Popülist Emperyalizm ve Anti-Teoriler*” yazımızda *Cumhuriyet* gazetesi yazarlarından Ali Sirmen'in 10 Mayıs 2002 tarihli “*Emperyalizm Teorisi*” yazısını değerlendirirken şöyle yazmıştık:

“... yurt dışında eğitim görmüş bir küçük-burjuva aydın olarak Ali Sirmen, kendi ülkesinin tarihinden büyük gurur duymaktadır. ‘İki kez Viyana kapılarına dayanmış’ eşitlikçi, müreffeh imparatorluğun ‘ahvadi’ olarak Ali Sirmen’in Cumhuriyet gazetesi yazarı, ‘solcu yazar’ olduğunu bilmeyenler, kendisinin ‘milliyetçiliğinden’ zerre kadar şüpheye düşmeyeceklerdir. Milliyetçi, ümmetçi, imparatorluk yanlısı ‘övüncüyle’ Ali Sirmen, 1995 sonrasında ülkemizde ortaya çıkan şeriatçı ve faşist-milliyetçi gelişmenin bir türevi gibidir.”*

Kendilerini “kemalist” olarak tanımlayan küçük-burjuva aydınlarının bu dönüşümü fazlaca şaşkıncı değildir.

Mahir Çayan yoldaş *Kesintisiz Devrim II-III*'di Kemalizm'i şöyle tanımlamıştır:

“Kemalizm, emperyalizmin işgali altındaki bir ülkenin devrimci-milliyetçilerinin bir milli kurtuluş bayrağıdır. Kemalizmin özü, emperyalizme karşı tavır alıştır. Kemalizmi bir burjuva ideolojisi, veya bütün küçük-burjuvazinin veyahut asker-sivil bütün aydın zümrenin ideolojisi saymak kesin olarak yanlıştır.

Kemalizm, küçük-burjuvazinin en sol, en radikal kesiminin milliyetçilik tabanında anti-emperyalist bir tavır alışıdır. Bu yüzden, Kemalizm soldur; milli kurtuluşçuluktur. Kemalizm, devrimci-milliyetçilerin, emperyalizme karşı aldıkları radikal

politik tutumdur.

Ülkede, kendi solunda, emperyalizme karşı hiçbir devrimci, ulusal-radikal sınıf hareketi olmadığı, dünyada, bugünkü gibi milli kurtuluş savaşlarının destekçisi bir dünya sosyalist bloğunun olmadığı bir evrede, emperyalizme karşı, dünyada ilk muzaffer olmuş bir halk savaşını veren radikal-milliyetçiler, bu bakımdan, ülkemizin -kökeni Osmanlı alt bürokrasisinin ilericiliğine dayanan- bir orjinalitesidir. Kemalistler için ülkemizdeki, asker-sivil aydın zümrenin jakobenleri diyebiliriz.”

Küçük-burjuvazinin milliyetçilik tabanında anti-emperyalist politik tutumunu ifade eden kemalizmin bu özelliği, kaçınılmaz biçimde bu politik tutumun temelinde yatan iki unsurun, yani milliyetçilik ile anti-emperyalistliğin bileşkesidir. Ancak her bileşke gibi, bileşenlerin farklı birliğiyle değişen bileşkelere sahiptir. İşte bugün “AB karşıtı” ilan-bildiride yer alan ırkçı, şovenist ve faşist “milliyetçilik”, “globalist” bir bileşenle yeni bir bileşke oluşturmaktadır. Bu “yeni” bileşke, milliyetçilik tabanında anti-emperyalist politik tutumdan farklıdır. (Bileşenler değiştiğinden bileşke de değişmiştir.) 1930’ların “Kadro” hareketinde, 1940’ların Nihal Atsız olayında, 27 Mayıs’ın “14’ler hareketi”nde değişik bileşkelere ortaya çıkan bu farklı bileşimler, **kapitalizmin en yüksek aşaması olarak emperyalizm** olgusunun, ya tümüyle reddedilmesinden, ya da farklı bir biçimde tanımlanmasından kaynaklanmaktadır.

Bugün, 1960’ların “kemalist” küçük-burjuva aydınları, ideolojik, politik ve ekonomik güçsüzlüklerini, “yükselen milliyetçilik” dalgasıyla aşabileceklerini düşündüklerinden MHP’nin “yeni vizyonu”yla işbirliği yoluna girmişlerdir. “AB karşıtı” ilan-bildirisi, bu işbirliğinin ideolojik yanını oluşturmaktadır. Bu işbirliğine yönelirken, 40 yıl süresinde yaşanılanlardan “birleştirici” yanları öne çıkarak, “aynıştıcı” olanları tarihten silmeye çalışmaktadırlar. Tıpkı, Cemal Madanoğlu’nun Alpaslan Türkeş’le birlikte 14’leri oluştururken kurulan “birlik” gibi.

Ama tarih, Madanoğlu ile Türkeş’in “bir-

liği”nin değil, ayrışmasının tarihi olmuştur. Madanoğlu, 9 Mart 1971 “sol askeri darbe”sinin başında “sol”da yer alırken, Türkeş, MHP’nin başında, “sol”a karşı, emperyalizmin faşist milis gücünün “başbuğu” olmuştur.

Bu basit bir politik-ideolojik düşünce farklılığının sonucu olmayıp, ülkemizdeki siyasal güçlerin temsil ettiği sınıfsal çıkarların bir ürünüdür. Emperyalizmin yeni-sömürgecilik yöntemlerini kullandığı bir dönemde, “milliyetçilik” tabanında anti-emperyalist bir politik tutumun sürekli ve tutarlı olabilmesi ise olanaksızdır. Ne emperyalizm tarafından çarpıtılmış ve dış dinamiğe (emperyalizme) bağımlı hale getirilmiş “iç dinamiği” güçlendirerek “milli burjuvazi yaratmak” mümkündür, ne de “dış pazarlar” ele geçirerek, alt-emperyalist yayılcı politikalar izleyerek “milli sermaye birikimi” sağlamak mümkündür. Eski dönemin “sol” etiketli küçük-burjuva kemalist aydınları bu gerçeği göremedikleri ve faşist-milliyetçi çizginin Amerikan emperyalizminin konjonktürel tutumlarına göre gösterdiği değişkenlikleri kavrayamadıkları sürece, ulaşacakları yer “nasyonal sosyalizm”den başkası olmayacaktır.

İşte kontr-gerillanın bir görevlisi olan Ümit Özdağ’ın “nasyonal sosyalizmi”, “sosyal-milliyetçi” bir devriklemede piyasaya sürülmüştür. Eski dönemin “sol” kemalistlerinin bunu “ulusal sosyalizm” ya da “ulusal-sol” şeklinde değişik ambalajlara sokmaları ya da sanmaları, bu çizginin emperyalizme bağımlı bir ülkeye özgü faşizm ideolojisi olduğu gerçeğini değiştirmeyecektir.

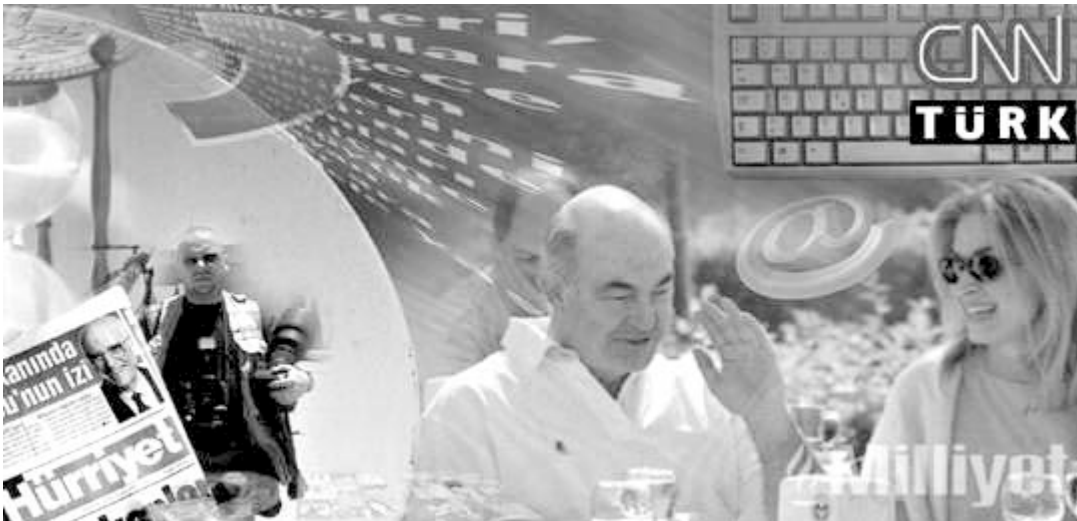
Bu bir yol ayrımıdır.

12 Mart askeri darbesiyle ordu ve bürokrasi içinden tasfiye edilen kemalistlerin otuz yıl süren sessizliği, Sovyetler Birliği’nin dağıtılmışlığı koşullarında ortaya çıkan gelişmelerden sonra bozulmaya başlamıştır. Ama onlar, gelişmeleri kavrayamadıkları ve anlayamadıkları için, sağa sola savrulmaktan kurtulamamaktadırlar. Çevik Birlerle yapabilecekleri “balans ayarları”, onları “bölgesel süper güç” söylemine dayanan alt-emperyalist bir ülke hayaline götürmektedir. Bunun ideolojisi ise “ulusalci faşizm” gibi bir ucube olacaktır.

Aydın Doğan ve Holdingi

Türk Dış Ticaret Bankası A.Ş. ("Dışbank")
Dış Ticaret Factoring A.Ş. ("Dış Factoring")
Dış Ticaret Finansal Kiralama A.Ş. ("Dış Leasing")
Dış Yatırım A.Ş. ("Dış Yatırım")
Dış Holding Malta Limited ("Dış Holding Malta")
Dışbank Malta ("Dışbank Malta")
Dış Globus Malta ("Dış Globus")
Dışbank Nederlands N.V. ("Dışbank Nederlands")
Kıbrıs Dış Ticaret Bankası Offshore Ltd. ("Dışbank Kıbrıs")
Ray Sigorta A.Ş. ("Ray Sigorta")
Doğan Hayat Sigorta A.Ş. ("Doğan Hayat")
Dış Holding B.V. ("Dış Holding B.V.")
Doğan Finansal Kiralama A.Ş. ("Doğan Leasing")
Doğan Factoring Hizmetleri A.Ş. ("Doğan Factoring")
Hürriyet Gazetecilik ve Matbaacılık A.Ş. ("Hürriyet")
Milliyet Gazetecilik A.Ş. ("Milliyet")
Yaysat Yayın Satış Pazarlama ve Dağıtım A.Ş. ("Yaysat")
DYG İlan ve Reklam Hizmetleri A.Ş. ("DYG İlan")
Doğan Ofset Yayıncılık ve Matbaacılık A.Ş. ("Doğan Ofset")
Doğan Raks Satış Pazarlama ve Dağıtım A.Ş. ("Doğan Raks")
Doğan Kitapçılık A.Ş. ("Doğan Kitapçılık")
Doğan Haber Ajansı A.Ş. ("Doğan Haber")
Doğan Basım ve Dağıtım İşleri A.Ş. ("Doğan Basım")
Simge Yayıncılık ve Dağıtım A.Ş. ("Simge")
Milliyet Haber Ajansı A.Ş. ("Milliyet Haber")
Hürriyet TV Film Production A.Ş. ("Hür TV")
Doğan Prodüksiyon ve Ticaret A.Ş. ("Doğan Prodüksiyon")
ANS Uluslararası Yapım Yayın Reklamcılık A.Ş. ("ANS")
Doğan İletişim Elektronik Servis Hizmetleri A.Ş. ("Doğan Online")
Doğan Media International ("Doğan Media")
D Finans Ticaret A.Ş. ("D Finans")
Doğan Müzik Yapım ve Ticaret A.Ş. ("DMC")
D Market Ticaret A.Ş. ("D Market")
D Pazarlama ve Ticaret A.Ş. ("D Pazarlama")
Zweigniederlassung Deutchland ("Hürriyet Zweigniederlassung")
Doğan Daily News Gazetecilik ve Matbaacılık A.Ş. ("Doğan Daily News")
Doğan Dağıtım Satış ve Pazarlama A.Ş. ("Doğan Dağıtım")

Milliyet İnternet Hizmetleri A.Ş. ("Milliyet İnternet")
Doğan Medya Pazarlama A.Ş. ("Doğan Medya Pazarlama")
Basın İşletmecilik A.Ş. ("Basın İşletmecilik")
Doğan Bilgi Teknolojileri A.Ş. ("Doğan Bilgi")
Doğan Müşteri Hizmetleri A.Ş. ("Doğan Müşteri")
Milliyet Verlags und Handels GmbH ("Milliyet Verlags")
Doğan Kitap Müzik Pazarlama A.Ş. ("Doğan Kitap Müzik")
Doğan Telekomünikasyon Kart Sistemleri ve Tic. A.Ş. ("Doğan Telekom")
Milpa Ticari ve Sınai Ürünler Pazarlama Sanayi ve Ticaret A.Ş. ("Milpa")
Hürriyet Ticari ve Sınai Ürünler Pazarlama Sanayi ve Ticaret A.Ş. ("Hürriyet Pazarlama")
Milanur İnşaat Pazarlama Turizm Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi. ("Milanur")
Doğan Otomobilcilik Ticaret ve Sanayi A.Ş. ("Doğan Oto")
Doğan Havacılık Sanayi ve Ticaret A.Ş. ("Doğan Havacılık")
Doğan Yayın Holding A.Ş. ("Doğan Yayın")
Çelik Halat ve Tel Sanayi A.Ş. ("Çelik Halat")
Ditaş Doğan Yedek Parça İmalat ve Teknik A.Ş. ("Ditaş Doğan")
Milta Turizm İşletmeleri A.Ş. ("Milta Turizm")
İsedaş İstanbul Elektrik Dağıtım Sanayi ve Ticaret A.Ş. ("İsedaş")
Milta Milliyet Seyahat Acenta İşletmeciliği A.Ş. ("Milta Acenta")
Karada Turizm İşletmeleri A.Ş. ("Karada")
Zigana Elektrik Dağıtım Sanayi ve Ticaret A.Ş. ("Zigana")
CH Investment B.V.
CH UK Limited
Entralle Handels GmbH
3D Güvenlik Sistemleri ve Organizasyon Ticaret A.Ş. ("3D Güvenlik")
Kelkit Tekstil Sanayi ve Ticaret A.Ş. ("Kelkit")
Doğan Burda Rizolli Dergi Yayıncılık ve Pazarlama A.Ş. ("DBR")
Doğan ve Egmont Yayıncılık A.Ş. ("Doğan Egmont")
Ultra Kablolü Televizyon ve Telekomünikasyon Sanayi ve Ticaret A.Ş. ("Ultra Kablo")
Fintur Holdings B.V.
Digital Hizmetler Pazarlama A.Ş. ("Digital Hizmetler")
İş Doğan Petrol Yatırımları A.Ş. ("İş Doğan")

Halkla İlişkiler*

Halkla ilişkilerde pazarlama guruları denen kişilerin göğe çıkarıldığı Türkiye’de bilinmeyen Stuart Ewen’e göre, halkla ilişkilerin iki genel tanımı vardır: Günlük hayatta “PR” (Halkla İlişkiler) kavramını “imal edilmiş gerçeği” tanımlamak için kullanırız. Halkla ilişkiler mesleği açısından, PR, halkı gerçek olarak görmeye teşvik eden mental çevreler inşa etmeye çalışan pratiktir. Amaç insanların dünyayı algı-lama yollarını ve dünyada insanların nasıl davranacaklarını etkilemektir. Halkla ilişkilerde gerçek (truth) büyük ölçüde “izleyiciye satılacak” olarak tanımlanır. Bu satmada halkla ilişkilerle sunulan gerçekler (facts) gerçek olarak kabul edilen, fakat gerçek olmayan enformasyonlara (factoids) dönüştürülür.

Bir Amerikan fenomeni olan halkla ilişkiler 20. yüzyılda hem gelişmeci hem de gerici fikirleri saygıdeğer yapmak için kullanıldı. Halkla ilişkilerin modern uzantısı SPIN liderleri, kurumları, politikaları ve imajları halkın olumlu olarak göreceği imaj-lara dönüştürme sürecidir. Bunun çalışması için olayları yayacak gazetecilerden, imaj manipülasyonu yapan grafik tasarımcılarına kadar bir çok kişinin ortak çalışması gerekmektedir. Spin, kamu ilişkisinin (public discourse) kamu manipülasyonuna dönüştürülmesidir. Bu dönüştürme noktasında, spin ve kitle iletişim araçları güç ve gerçeğin öne sürüldüğü (assert) araçlar oldu. Dolayısıyla, halkla ilişkiler özlüce, günümüzde imaj paketleme ve dağıtma yoluyla kamunun davranışını etki-lemeye yönelik örgütlü girişimdir. Halkla ilişkiler organizasyon içi ve dışındaki insan-ların bilinçlerini ve davranışlarını mental çevreler inşa ederek yönetmeye çalışan bir kitle manipülasyon biçimidir. Halkla ilişkiler, dolayısıyla, kamu oyunu etkileme ve yönlendirme aracı, yolu ve yöntemidir.**

Stuart Ewen’in belirttiği gibi, farklı tarihsel dönemlerde halkla ilişkiler farklı şeyler anlamına gelmiştir. Ondokuzuncu yüzyılın sonları ve yirminci yüzyılın ilk başlarında, gerçeğin önde gelen arenası basılı kelimeyken, muckraking gazetecilikle, bir şeyi kamuda açığa vurma anlamına gelen “publicity” bilinçli olarak özel teşebbüs ve devletteki yolsuzlukları çürütme gibi sosyal hastalıkları aydınlığa çıkartmak için kul-lanıldı. O yıllarda “ilerici” olarak nitelenen bazı gazeteciler sosyal ve siyasal re-formcu rolünü üstlendiler. Edward Bellamy “Looking Backward” (1888) yapıtında endüstrialistlerin yozluklarını ve halkın iyi karakterini göstererek kapitalizme hü-cum etti. Kurduğu ütopyan gelecekte toplum sosyal evrim sürecinin rasyonel bir sonucu, “kamu oyu” diye çağrılan bir şeyin kolektif el dokuması olacaktı. San Francisco Evening Post gazetesinden Henry George 1879’da “ilerleme ve yoksul-

* Doç. Dr. İrfan Erdoğan, Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi. Başlık bize aittir.

** Manipülasyon, yönlendirmedir. Mental çevre tutumlardan, inançlardan, bilgi sanılan bil-gilerden, gerçek sanılan gerçekten farklı olan gerçeklerden, yönlendirilmiş seçimsel algıla-malardan, seçimsel kaçınma ve yorumlamalardan, zevk sanılanlardan, kısaca bir insanın BEN, BENİM, BANA diye nitelediği psikolojik bütünden oluşan durumu, bireysel koşulu an-latmak için kullanıldı. (Yazarın notu)

luk” adlı yapıtında zenginliğin ve imtiyazın dengesiz dağılımından kaynaklanan kötülük ve yozlaşmayı gösterdi. Orta sınıf kamuoyunun değişim kaynağı olarak sundu. Chicago Tribune gazetesinin editörü Henry Demarest Lloyd, Atlantic Monthly dergisinde basılan “Muhteşem Tekel Hikayesi” yazısında Standard Oil firmasının ortaya çıkardığı insan yıkıntısının ayrıntısını verdi. Kamuya açıklamanın (açığa vurma, publicity) büyük bir moral dezenfekte edici olduğunu ilan etti. Ida Tarbell petrol tekeline karşı çıktı.

Belli ölçüde, onsekizinci yüzyılda batıl inanca karşı Aydınlanma gerçeğinin kanıtlama sürecinden geçerek kurulması fikri öne sürüldü. Gerçek halka gösterilmiyordu. Yirminci yüzyıla gelindiğinde, gerçek büyük ölçüde laik/secular bir kavram oldu. Sosyal reform hareketi kurmaya çalışan İlerici dönemin “publicist” denen gazetecileri (1900-1915) gerçeği kurmanın önde gelen yolunun firma aşırılıklarını, yozlaşmış/bozuk ticari pratikleri ve siyasal ihlaller hakkındaki gerçekleri yazma olduğuna inandılar. Gazetecilik bunun için iyi bir araçtı. Aynı dönemde, büyük şirketlerin çıkarlarına sempati duyan kişiler vardı ve bunların bir çoğu deneyimli gazetecilerdi. Bu kişiler, gazeteciliğin ilerici amaçlı kullanımına karşı cevap olarak, müşteri firmalara hizmet doğrultusunda “alternatif” gazetecilik gerçeklerini yaratabileceklerini keşfettiler.* Firma görüşünü iletmede kullanılan ilk paradigma basın gazeteciliği idi. Bu paradigmanın altında yatan varsayıma göre insanlar dünyayı anlamada verileri/facts değerlendirme kabiliyetine sahiptir ve rasyonel bir şekilde sonuca varabilirler. Bu nedenle ilk halkla ilişkilerciler veri temelli tartışmalar açmak için kelimeleri araç olarak kullandılar.

Halkla ilişkilerin gerçeği sunma ile ilgili pratikleri sonucu gerçeğin ne olduğunu tespit etme kısa dönemde ve sunumun yapıldığı koşullarda ve zaman kesiminde olanaksızdır. Dolayısıyla, neyi nasıl söyleyeceği öğretilmiş, su arıtma aracı satan bir gencin, kapımızı çalıp “araştırma yaptığını” söyleyerek başlayan satış oyununda içtiğimiz suyla ve sattığı aygıtla ilgili sunduğu “gerçekleri” yadsımak olanağı çoğumuz için yoktur. Sunulan gerçeğin ne kadar gerçek olduğu belli değildir. Fakat sunanın kimliği, görünümü ve sunum biçimiyle çoğumuz gene gerçeğin ifade edildiğinden şüpheye düşmeyiz. Stuart Ewen’in belirttiği gibi günümüzde insanlar içlerinde clandestine amaçlar olan “Truvanın atı mesajlarla” çevrelenmişlerdir. Dolayısıyla, halkla ilişkiler gerçek temeline dayanıp dayanmadığını bilmediğimiz enformasyonla ve imaj yaratmayla veya imajları desteklemeyle “yaratılmış, inşa edilmiş, kurgulanmış” gerçekler sunmaktadır. Medyada nasıl görünüleceği, etkili konuşmanın nasıl yapılacağı, iletişimde etkinlik ve medyayı kullanma eğitimleri dünyayı anlama hakkında değil, imajlarla amaçlar gerçekleştirme ve dünyayı döndürme hakkındadır. Ürünlerin tasarlanma biçimleri, paketlerin ve renklerin belirlenme biçimleri, firma binalarının ve yönetici odalarının tasarım biçimleri hep imajlar ve imajlarla yönetim hakkındadır. İmaj firma maskotu pozisyonundayken, firma sunumu veya siyasal sunum durumuna yükseldi...

Amerika’da Birinci Dünya savaşıyla birlikte ilerçilik (progressivism) üst sınıfların yaptığı katıksız ihlallerin alt sınıfları huzursuzluğa götürdüğü için sosyal reform isteyen orta sınıf entelektüellerin bu huzursuzluğa son vermek için üst sınıfla barış yapmasıyla birlikte sona erdi. Bu değişime katılanlar arasında, Türkiye’de sosyal bilimlerde oldukça yaygın tanınan Walter Lippman da vardı. Lippman’ın 1910’da yazdıklarına bakılınca katılımcı demokrat olduğu (ilerici anlamında) görülür. Savaş başladığında, Lippman, The New Republic dergisinin hâlâ editörü iken 1914’de “Drift and Mastery” başlıklı bir kitap yazdı. Bu kitapta, İtalyan faşist entelektüeli Pareto ve benzerlerinden farklı olmayan bir görüş ortaya sürdü: Açığa vurma atmosferi ve reform atmosferi farkında olmadan kimsenin otoriteye saygı göstermediği bir toplum yükselmesine neden oldu. Lippman bu duruma çözüm olarak ilerçilerin bundan sonraki işinin bu kaostaki dünya üzerinde assert mastery kontrol kurmak olduğunu belirtti. “Publicity” daha az bilgilendirilmiş halka ve daha çok sosyal kontrolü kurmaya odaklanmalıydı. Bu noktada Walter Lippman’ın agendasıyla (yapmak istediğiyle) Amerikanın business liderliğinin kaotik ve potansiyel tehli-

* Günlük dille, kendilerini kiralayan şirketler için “doğrular” yaratmayı, yani sahteyi gerçek olarak sunmayı keşfettiler: Gerçeği üretmeye başladılar. (Yazarın notu)

kesi olan toplumu nasıl kontrol etmek gerektiğini düşünen agendası örtüşmeye başladı. Lippman savaşın Amerikan halkına promosyonu için Kamu Enformasyonu Komitesinin (The Committee of Public Information) kurulmasına yardım etti. Lippman 1922'de meşhur Kamuoyu (Public Opinion) kitabını yazdı. Bu kitap bugün bile güç stratejilerini anlamada bir ders kitabıdır. Kitapta muhteşem toplumdaki modern siyasal ve firma yöneticisini uğraştıran sorunu sergiledi: Çoğu kişi toplumun kolektif arzusunun gücüyle belirlenmesi görüşüne inanmaktadır. Fakat bu alelade halk yaşadıkları toplumu ve toplumun nereye gittiğini kavrayacak mental kapasiteye sahip değildir. Halkın dünya kavramı gerçekler temeline dayanmaz, onun yerine "kafalarındaki resimler" tarafından yönlendirilerek oluşmuştur. Dolayısıyla, Lippmann'a göre eğer halka gerçek olan gerçeği (factual truth) sunarsan, işleri karıştırırsın. Çünkü onu tartışmak isteyeceklerdir. Halk tartışmaya başladığında, problemle karşılaşır. Lippman halkın mantıktan tamamiyle yoksunluğunu belirtmedi, fakat mantığın (reason) liderliğin yolunun önüne köstek olarak çıkacağını belirtti. Lippman demokrasiyi uygulamak arzusunda değildi; demokrasi hayalini yaratmak istiyordu. İşte bu, gerçeği değiştirme veya gerçeği uygulama yerine hayal (imaj, ilüzyon) yaratma halkla ilişkiler pratiğinin baskın temelini oluşturur...

Amerikan halkla ilişkiler devi Edward Bernays, hem anne hem de baba tarafından Freud'un yeğeni idi. Le Bon yönelimli kitle psikolojisini ve Freud kaynaklı veya etkili bireysel psikolojiyi halkla ilişkilere uyguladı. Sosyal psikoloji fikirlerini alıp onları firma pratiği olarak normalleştirdi. Bu pratikler yoluyla "telkinin çağırışının önerinin gücü" (power of suggestion) yaklaşımını baskın yaptı. Bernays'ın halkla ilişkilerde gerçek buluşu basın bültenleri göndermek değildi. Onun yerine, basının neye ilgi duyacağını incelemesi ve habercileri çekecek koşulların yaratılmasını savundu. Buna en klasik örnek Bernays'ın Amerika Tobacco firması için yaptığı kampanyadır. "Sigara içen birçok kişi var, fakat belli sosyal tutumlar nedeniyle dışarıda (sokakta, kamusal alanlarda) sigara içmemektedir" diyen firmanın başkanı 1920'lerde kadınların açıkta sigara (Lucy Strike sigarasını) içmelerini teşvik etme amacıyla Bernay'ı kiraladı. Bernay New York'ta gösteri yapacak olan feministlerin başıyla bağ kurdu ve ona "özgürlük meşalesi olarak yürüyüşte kadınların hepsinin sigara taşımasının iyi bir fikir olacağını" söyledi. Ewen'in dediği gibi "hey, biz kanser istemiyoruz" diye kadının Bernay'ı tokatlaması gerektiğini söyleyebiliriz. Böyle olmadı, çünkü o zamanlar sigara erkek imtiyazının sembolüydü. Dolayısıyla erkeklerin ayrıcalıklı imtiyazlarına sahip olmak isteyen kadın için, sigara önemli bir semboldü. Kadınlar ellerinde sigaralarla yürüyüş yaptılar. Medya yürüyüşü verdi. Böylece kadınların dışarıda sigara içişinin görüntülü imajı yaratıldı. Ayrıca sigara içme ile kadın bağımsızlığı özgürlüğü arasında içsel bir ilişki kurmayı getirdi. Bernays'ın bu halkla ilişkiler stratejisi oldukça sinsî bir karaktere sahip. Bu sinsilikte, gerçek, bir tiyatrodaki kurulan bir sahne olarak görülür. Bu kurguyla, insanlarda dünyayı belli biçimde görmeyi ve belli davranış şekillerini kabulü teşvik eden mental sahne yaratılır...

Kitap ve Katalog isteme adresi:
Postfach 1414
55504 Bad Kreuznach
Deutschland

İnternet Adresi:
www.kurtuluscephesi.com
www.kurtuluscephesi.org
www.kurtuluscephesi.net

E-Mail Adresi:
erisyay@kurtuluscephesi.com
erisyay@kurtuluscephesi.org

- MAHİR ÇAYAN: **KESİNTİSİZ DEVRİM II-III**
THKP-C/HDÖ : **TÜRKİYE DEVRİMİNİN ACIL SORUNLARI-I**
İLKER AKMAN : **MEVCUT DURUM VE DEVRİMCİ TAKTİĞİMİZ**
THKP-C/HDÖ : **OLİGARŞİ NEDİR?**
THKP-C/HDÖ : **MARKSİZM-LENİNİZM BİR DOGMA DEĞİL,
EYLEM KILAVUZUDUR-III**
THKP-C/HDÖ : **THKP-C/HDÖ VE 15 YIL**
THKP-C/HDÖ : **POLİTİKLEŞMİŞ ASKERİ SAVAŞ STRATEJİSİ
VE DEVRİMCİ TAKTİĞİMİZ**
THKP-C/HDÖ : **GRAMSCI ÜZERİNE**
THKP-C/HDÖ : **REVİZYONİZMİN REVİZYONU**
THKP-C/HDÖ : **ULUSAL SORUN ÜZERİNE**
THKP-C/HDÖ : **“BDS” : BİR PRAGMATİK SAPMA**
THKP-C/HDÖ : **“YENİ” OPORTÜNİZM ÜZERİNE**
THKP-C/HDÖ : **ZAFER BİZİM OLACAKTIR! [Ankara Davası Savunması]**
THKP-C/HDÖ : **DEVİRİM PROGRAMLARI**
THKP-C/HDÖ : **RUS DEVRİMİNDEN ÇIKAN DERSLER**
THKP-C/HDÖ : **ESKİ BİR GERİLLANIN “EMEK”İ**
THKP-C/HDÖ : **PASS VE “YENİ ÇÖZÜM”ÜN FIRSATÇILIĞI**

KURTULUŞ CEPHESİ SEÇME YAZILAR-I
KURTULUŞ CEPHESİ SEÇME YAZILAR-II
DEVİRİMCİ MARŞLAR VE EZGİLER
DÜNYADA VE TÜRKİYE’DE EKONOMİK BUNALIM [Kurtuluş Cephesi dergisinden]

